ACTA
A SANCTISSIMO PATRE
ET DOMINO NOSTRO
PIO
DIVINA PROVIDENTIA
PAPA SEXTO
CAUSA ITINERIS SUI VINDOBONENSIS
ANNO MDCCLXXXII.

ROMÆ MDCCLXXXII.

Ex Typographia Rev. Cameræ Apostolicæ.

ALLOCUTIO
HABITA IN CONSISTORIO SECRETO
Die XXV. Februarii MDCCLXXXII.
VENERABILES FRATRES.

Ostulat a Nobis hoc tempore Apostolici Ministerii ratio, ut Vindobonam proficiscamur; quod iter cum propediem in Domino suscepturi simus, a Vobisque VV. FF. aliquod per tempus absfuturi, voluntatem hanc Nostram Vobiscum & cum amplissimo vestro Collegio communicamus, ut singularis Noster in ipsum amor, mutuaque animorum conjunctio a Nobis efflagitat. Quo officio dum erga Vos studiose fungimur, illud etiam, ne ignoretis, adjungimus, quam ob causam neminem ex Vobis in hujus itineris Nostri, laborisque societatem assumamus: primum quidem parvo Nos usuros apparatu comitatuque in Ecclesiasticæ Personæ modum, jam declaravimus: deinde id omne quodcumque subeundum erit incommodi, in Nosmet ipsos tantummodo suscipere pro imposita Nobis sollicitudine statuimus: demum perdifficilis ac perquam ingrata Nobis esset paucorum electio, cæterorum vero quædam, ut videri posset, rejectio, cum pari simus in singulos ex Vobis studio existimatione atque amore propensi. Certiores porro Vos facimus VV. FF. datas a Nobis esse peculiares in forma Brevis Litteras, in iisque decretum ac declaratum, Curiam, & Causarum Audientiam una cum omnibus Nostris & Sanctæ hujus Sedis Administris post Nostrum ex Urbe discessum in eo statu actuque, quo nunc sunt, remansuras; iisque per Nostrum Chirographum concessas esse facultates Nobis reservatas, cum certi plane simus pro perspecta cujusque fide, neminem iis esse abusurum. Cumque moriendi necessitatem omnibus impositam, diemque mortis incertam esse, ac quotidiana humanæ vitæ imminere pericula consideremus, nequaquam item prætermittendum duximus, ut Pontificia Comitia, si quid absentibus Nobis humanitus acciderit, Romæ habenda

fanciremus. Quod reliquum est, a Vobis vehementer petimus ac flagitamus, ut qua semper fuistis in Nos voluntate, eandem nunc præcipue exhibeatis, Nosque absentes multo enixius Omnipotenti Deo, ac Domino Nostro Jesu Christo, ejusque Gloriosissimæ Virgini Matri, ac Beato Apostolo Petro commendare non intermittatis, iisque iter Nostrum prosequamini votis, ut suscepta hujusmodi consilia rata esse Deo juvante possint, utque incommoda hæc laboresque Nostros optatissimus exitus per illius miserationem consequatur.

H O M I L I A

Habita inter Missarum Solemnia

IN METROPOLITANA ECCLESIA VINDOBONENSI

Die Dominica Resurrectionis Domini Nostri JESU CHRISTI *XXXI. Martii MDCCLXXXII.*

GLORIOSA DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI RESURRECTIO, fidei nostræ præstitit documentum, ut corporum Resurrectionem in se credant membra, quæ præcessit in Capite; ac corruptibile corpus, mutabile per ætates, per defectiones, absortis per mortem cupiditatibus, & ærumnis, induat immortalitatem. „ Quam enim causam moriendi Christus habuisset, „ nisi habuisset & causam resurgendi? & si Nobis non resur„ rexit, utique non resurrexit, qui sibi cur resurgeret, non „ habebat *. „ De Matre traxit, quod mortem subiit, a Pâtre detulit, quod mortuum suscitavit. Abdita erat in carne præsentia Majestatis, & in carnis infirmitate virtus latebat Divinitatis. Ineffabile hoc donum fuit, ac idcirco exultet caro nostra, quæ vere terra est, sed glorificata per Christum quandam Divinitatis societatem emeruit: ac morte a Nobis depulsa Infernus tyrannicam dominationem amisit, & humanum genus jam peccati lege prædamnatum dono gratiæ regenerari docetur.
Cre-

* S. Ambros. de Fide Resurrection. num. 90. & 102. Tom. 4. Oper. edit. Venet. 1751. pag. 227. & 231.

Credatur plane Resurrectionis nostræ Dogma ex Oraculis Prophetarum, ex Evangelio, ex Christi Domini exemplis, qui Lazarum clamavit ex monumento, qui adolescentem matri viduæ restituit, Archisynagogi filiam ad vitam revocavit, ut futuræ resurrectionis veritatem roboraret. Erubescant igitur & confundantur, qui audacter etiam hodie veritatem Dominicæ, & nostræ Resurrectionis (ut plures fortasse vestrum non latet) in dubium revocare, & lacessere non verentur. Nam dum student Divina consilia terreno sensu detorquere, misere desipiunt, & juxta sermonem propheticum abominabiles facti sunt in studiis suis. Desinant illi propterea, se in Ecclesia nobiscum esse gloriari, quoniam in Congregatione Sanctorum post Resurrectionem esse non poterunt.

Audiant Nos modo Filii sæculi, audiant paleæ in mystica area Ecclesiæ cum granis commixtæ; quod si Nos audient, paleæ amplius non erunt. Elegit enim Deus per os Nostrum audire gentes Verbum Evangelii, & credere. Jesus Christus Dei Filius universam Mundi faciem diabolicis impietatibus inquinatam Divino immaculati Corporis sui cruore detersit. Vos igitur agnita fidei nostræ veritate, rejectisque Magistrorum impietatis deliriis, carnis Resurrectionem simplicitate credite parvulorum, qui divinæ voluntati non parant argumenta, sed fidem; jam nunc animum illuc intendite, ad capienda & tenenda dona gloriæ Jesu Christi, ut Fides vitam vestram muniat, atque a Fide vita non discrepet. Propterea, Dilectissimi, glorienur munere Dominicæ Passionis, quæ Nos in salutem, & in jus paternæ pietatis vindicavit. Plurima quidem a Nobis explicanda essent Mysteria Dominicæ Resurrectionis, quemadmodum Christus Deus, qui a Patre non recessit, in utero carnem acceperit, mortusque sit, & de sepulchro surrexerit: Quid sibi velit adventus Mulierum ad monumentum: Quid terræmotus magnus: Quid Angeli descensus: Quid revolutio lapidis: aliaque plura, quæ tum vetera, tum nova Mysteria complectuntur; at nimis sermo procederet, iisque exponendis pro temporis angustia prohibemur. Satis quidem est, Dilectissimi, Vos monuisse, quod hodie Fides Ecclesiæ confirmata est in Christo, & si in Adam omnes moriuntur, ita & in

illo

illo omnes vivificabuntur. Si olim in Ægypto per Agni victimam Paschale Sacramentum mystice peragebatur, nunc per Evangelium, Divinæ Resurrectionis dies celebratur. Illic Ovis de Ovili, hic ipse Pastor immolatur. Hinc tenebrosa Judæorum turba, quæ crucis virtutem enervare, ac opus salutis imperfectum reddere satagebat, Redemptorem instigabat, ut de cruce descenderet. Sed ipse tempus patiendi complere voluit, quo passio consumaretur, ut Nobis documenta relinqueret, non esse tempus pœnitentiæ intercipiendum, nec denuo ad sæculi delicias revertendum. Hinc in hodierna S. Evangelii lectione, non solum annunciatur, quod Christus resurrexit, sed additur, „ Non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum „; ut nos instrueremur, quod vere non resurgit, qui adhuc permanet, ubi mortuus fuerat, neque qui in id amat recidere, unde surrexit.

Oportet in cruce nostra perseverare, donec requiescamus a laboribus nostris, neque retro, & in terram Ægypti respicere fas est, ne pedes per compunctionem lotos iterum inquinemus. Et sicut Redemptor noster prodesse, ac placere Nobis moriendo voluit, ita nostrum est ei non displicere vivendo. Ne terreant vos quæso actæ jam vitæ inquinamenta. Etenim vel unius meritum confessionis cuncta Latronis rogantis scelera dispunxit, in quo uberior fuit gratia, quam precatio. Nemo propterea esse debet, qui de misericordia, & gratia desperet, modo repudiatis erroribus fides Latronis succedat. Bonus Pastor venit ad colles & montes, ut Ovem errantem inveniret. Eam vero cum invenit, iisdem subvexit humeris, quibus & crucis lignum sustulit, eoque in ordine collocavit, ubi aliæ erant, quæ nunquam ab ovili desciverant. Nonne ipse Magister est, qui pacem Discipulo proditori non negavit? Se enim ostendit, ut Deum ad remittendum, ut Sponsum ad amandum, ut Agnum ad expiandum. Sanguinem dedit in redemptionem. & simul aquam effudit de latere suo in ablutionem. Ita Sanguis redemit, ut peccatum non regnet in corpore nostro, & sic aqua abluit a peccatis, quæ antea commisimus. Sacrilegum plane facinus esset, si pœnitentia vestra ex quadam simulatione, & sola temporis procederet consuetudine, quia irrisor esset, & non pœnitens, qui ea adhuc agere pergeret, quæ flere non desi-

desinit. Aliter dies hæc reconciliationis, & pacis in ruinam, & perniciem vestram verteretur; vosque procul dubio socii Judæ essiceremini, in quem Sanatas intravit post bucellam. Eos tamen, qui per fragilitatem sæpe in multis offendunt, frequenti oportet contritione, & ablutione reparari. Quemadmodum Elisæus præcepit Nahamano leproso, ut septies in Jordane mergeretur, atque ita mundatus a lepra convalesceret.

Tota ergo mentis acie ad illustre Resurrectionis trophæum intendite, ac per veram compunctionem omne antiquæ cupiditatis vestigium abstergite, ne quod donavit Dei gratia, Diaboli furetur invidia. Ascendite Filii per humilitatem ad sublimia; Nam qui aliter pergit, ruit potius, quam ascendit. Nunc denique Pascha celebrabitis, si sensus vestri Dominicum Panem redolentes, nulla Dæmonis aspersione coalescant, & nullæ malarum cogitationum tenebræ in cordibus vestris tanti Sacramenti lumen obnubilent. Nemo enim potest cum Diabolo scelerum habere consortium, simulque Mysterium sanctitatis celebrare cum Christo. Curramus itaque per viam mandatorum, qua ab eo trahimur, & oculi nostri sint semper ad Dominum, ut ipse de laqueo evellat pedes nostros. Gaudemus vox excitasse ad digne suscipiendas observationes sanctas, a quibus totum pendet opus salutis animarum. Sed monere simul non desinimus, ut hodiernam lætitiam cum mœrore conjungatis, ut mœror sit pro peccatis, lætitia pro parata æterna jucunditate. Jam vero anima Nostra conglutinata est animabus vestris; & pares animos fecit parilitas charitatis, ut sic vobiscum in cælesti gloria constituamur. Quod Deus concedat per Jesum Christum Dominum Nostrum.

ALLOCUTIO
HABITA IN PUBLICO CONSISTORIO VINDOBONÆ IN AULA IMPERIALI
Die XIX. Aprilis MDCCLXXXII.

ANTEQUAM Consistoriali huic actioni finem imponamus, quæ latere neminem oportet, ex hoc loco præterire silentio nolumus. Gratum quippe Nobis fuit, Imperatoriam Maje-

Majeſtatem, quam ſemper magni fecimus, coram intueri, ipſumque Cæſarem peramanter complecti. Pro muneris Noſtri ratione ſæpe Eum alloquuti ſumus, & plurimum in Eo urbanitatis, qua Nos Auguſto Domicilio ſuo honorifice excepit, & liberali quotidie officio habuit, ſingularem quoque in Deum devotionem, præſtantiam ingenii, ſummumque in rebus agendis ſtudium admirari debuimus. Neque minori ſolatio Paternum animum Noſtrum erexit pietas & religio, quam in ſplendida hac Urbe, & populis in itinere Nobis occurrentibus ſartam incorruptamque manere cognovimus. Quare non modo eam laudare, ſed aſſiduis etiam orationibus precibuſque Noſtris fovere nunquam prætermittemus. Imo Deum Optimum Maximum vehementer obſecramus, ut qui ad ſe tendentes non deſerit, eos in ſancto propoſito confirmet, ac uberi cæleſtium Benedictionum rore perfundat.

DEPUTATORUM
A SENATU AUGUSTANO
Ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum PP.
ORATIO
Habita die ſecunda Maij MDCCLXXXII.

BEATISSIME PATER
AC PRINCEPS POTENTISSIME

Lustra ſex, & ſeptem effluxere ſecula, ex quo Auguſtæ contigit adorare ſua intra mœnia Summum Pontificem Leonem IX.; hodie PIUM SEXTUM Nobis venerari licuiſſe fera invidebit poſteritas, utrumque Sidus Romanæ Sedis præſtantiſſimum, utrumque Sanctum, utrumque amicum Cæſaris, amorem Principum, admirationem Orbis; Supremo Chriſti in Terris Vicario, & Principi potentiſſimo congruos exhibendo honores, & profundiſſimam manifeſtando lætitiam longiſſime impares, in Sereniſſimi Electoris, & Archipræſulis Trevirenſis, & Epiſcopi Auguſtani pietatem, munificentiam, & facultates principes ſe devotiſſime reponentes Duumviri, Conſules, & Senatus, Domini, ac Superiores Noſtri, injunxere Nobis

Nobis, ut ad Pedes Sanctitatis & Celsitudinis Vestræ provoluti, gratias pro gloriosissimo adventu in Augustam persolvamus humillimas, subjectionem profiteamur fidelissimam, & venerationem submississimam, simulque dona pro more Status Summis destinata Regibus offeramus, ac pro inconcussa in longævitatem salute, pro omnimoda felicitate principali, pro gloria supereminenti, & tranquillitate, & incremento utriusque Regni votis concludamus obsequiosissimis, devotissimis, humillimis, Benedictionem Apostolicam, summam gratiam & clementiam in universos cum Senatu Cives submississime exorantes.

RESPONSIO
AD AUGUSTANOS DEPUTATOS.

PEREGREGIAM obsequii Vestri significationem libenter intelleximus, & grato animo accipimus. Nostri huc accessus ratio ex repetitis officiis eximii Principis Electoris Trevirensis Episcopi vestri processit, qui ob maximas virtutes suas, præclaraque in Romanam Cathedram, & in Nos merita est sane Nobis, uti debet esse, carissimus: ejusque Nos idcirco dignitatis ac amplitudinis plurimam semper rationem habebimus.

Jucundum quoque fuit inspicere florentissimam hanc Urbem pulcherrimorum Ædificiorum frequentia, commerciique opportunitate conspicuam. Jam in ipsa gratiarum actione, quas Vobis referimus pro hoc luculento officio vestro, proque donis à Statu decretis Deum Optimum Maximum precamur, ut qui sunt Cives & Domestici Dei, in ejus cultu cum fervore concrescant; Qui vero sunt hospites & advenæ, spiritu suæ claritatis illustrentur, & in viam salutis adducantur, * ut Nos æque omnes complecti posse gaudeamus.

B ALLO-

* Quas hospitum, & advenarum voces B. Paulus Apost. in Epist. ad Ephes. Cap. 2. applicuit Judæis, & Gentilibus ante receptum Evangelium, extendunt SS. Patres ad omnes, qui cælestem civitatem non sunt assequuturi, ut S. Jo. Chrysostom. Homil. 6. Litter. B. in eamdem Epist. Theophilact. ibid. Cap. 2. Num. 19.

ALLOCUTIO
HABITA IN SACRARIO ECCLESIÆ ARCHIEPISCOPALIS FERRARIENSIS

Die XXII. Maij MDCCLXXXII.

IN Consistorio Secreto, quod habuimus in Palatio Quirinali die XII. Julii MDCCLXXIX. duos creavimus S. R. E. Presbyteros Cardinales, quorum unum tunc enunciavimus, Cardinalem Franciscum Herzan: Alterum vero in pectore reservavimus arbitrio Nostro quandocumque declarandum, isque fuit Alexander de Matthæis Archiepiscopus Ferrariensis. Tot sunt spectata ipsius merita, quibus per quinquennium & ultra Ferrariæ Diœcesim mirifica probitate, prudentia, caritateque gubernat, ut diutius ab incerto inclinantis vitæ Nostræ progressu pendere non debeat ipsi decreta ad Cardinalatum provectio. Quare transitus Noster per hanc Civitatem opportunam præbet occasionem, ut ad gloriam Omnipotentis Dei, Sanctæque Romanæ Ecclesiæ utilitatem, ac decus, palam evulgemus, & publicemus ejus adlectionem in amplissimum Fraternitatum Vestrarum Collegium.

Quid Vobis videtur?

Auctoritate Omnipotentis Dei, Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac Nostra declaramus S. R. E. Presbyterum Cardinalem præfatum Alexandrum de Matthæis cum derogationibus & clausulis necessariis & opportunis. In Nomine Patris ✠, & Filii ✠, & Spiritus ✠ Sancti. Amen.

HO-

HOMILIA

Habita Die XXVII. Maij MDCCLXXXII.

IN CONSECRATIONE ECCLESIÆ CATHEDRALIS CORNELIENSIS.

SI Cathedralis Ecclesia, quum proprius consecratur Episcopus, tota festiva, & compta procedit, ac vario sese decorans ornatu, lætitiam producit in conspectum omnium Filiorum suorum, ut eximius Doctor Chrysologus vester commemorat: * jam hodie ipsa, Dilectissimi, longe majori exultat gaudio; quoniam non sponsi, neque filii, germinisque sui consecratio peragitur, sed proprius ejus Natalis dies celebratur. Quare multo potiori ratione nunc plenum amoris sinum aperit, maternos extendit amplexus, ac divinis in Canticis psallit, ut omnes ad congaudendum sibi gremio caritatis includat.

Atque hic opportunum videtur, ut in memoriam vobis revocemus, qui vetusti hujus Templi status fuerit, plane angusti, & squallidi, ut tanto magis percipiatis, quam splendidam modo, ac decoram in faciem abjecta jam vetustate conversum sit. Sæculo duodecimo Henricus Episcopus hujus nominis secundus Ecclesiam Cathedralem Corneliensem a proximo S. Cassiani Oppido ad novam transtulit Civitatem. Episcopus vero Sinibaldus die XXIV. Octobris Anni MCCLXXI. eam solemniter consecravit in honorem ejusdem S. Martyris, de cujus origine, & Episcopatu difficiles repeti quæstiones audivimus in Civitate Brixiniensi, quum ibi a Germania reduces in Episcopio consideremus. Ab eo sæculo Templum sæpe reparatum, auctumque fuerat, & præsertim a tribus Episcopis civibus nostris Jacobo nimirum Passarella, qui sacrarium adjecit, & turrim campanariam absolvit, atque a Hieronymo Cardinali Dandino, qui magnum fornicem, quo tota Ecclesia tegebatur, superimponendum curavit, addiditque ornamenta Choro, quæ postea Anastasius Ubertus ejus Fratris Filius, &

 in

* Serm. 130. edit. August. Vindelic. 1758.

in Episcopatu ex resignatione successor, perfecit. Nihilominus pro antiquitate, ac injuria temporis ad deformitatem fere pervenerat. Qua de re alter Cæsenas, qui vester nunc adest Episcopus, animo roboratus vetustum Templum solo æquandum, ac novum in ampliorem elegantioremque formam extruendum a fundamentis constituit. Nobile, ac sumptuosum opus auspicatissime incæpit, idemque numeris omnibus absolvit. Alii Prædecessores sui eidem operi manus admovere fortasse cogitarunt. Sed illud vidimus contigisse, quod accidit Davidi, qui ductus sola quadam religiosa cogitatione, cæpit moveri, ut Altissimo Domum ædificaret in terris, sed gloria operis reservata fuit Regio Filio Salomoni. Hinc jure quodam proprio consecrari hæc a Nobis debuit Ecclesia, tamquam opus illius, quicum non modo Patria, sed sanguinis necessitudine conjuncti sumus.

Advertite ergo animum ad novum ejus fulgentem statum, qui sanctitatem spirat, vosque excitat, ut a terrenis rebus abstracti ad cælestia rapiamini. Hic, ait Chrysostomus, Prophetæ clamant, hic Apostoli Evangelium prædicant, hic Christus in medio stat, hic Pater suscipit, quæ fiunt, hic Spiritus Sanctus lætitiam suam impertit. Templum enim de lignis, & lapidibus est ædificatum, sed ut Templa Dei viventis ibi congregentur; quoniam non solum in manufactis habitat Deus, sed magis in anima ad sui imaginem manu ipsius artificis condita. Si igitur Templum Dei esse meruistis, frequenter ad lapideam hanc Ecclesiam convenite, ut animas vestras insimul consecretis; exaudiet enim Deus orantes in loco isto. Non itaque perraro ad eam accedite, nec solum quando prurientes voces, ac bene sonantia perstrepunt instrumenta, vel quando major Populi est frequentia, ut ab aliis videamini, aut venustas formas conspiciatis. Audite Chrysologum clamantem: quid est, quod Ecclesiam mane nolumus intrare: quid est, quod matutina prece totius diei custodiam nolumus postulare: quid est, quod homini adstare toto tempore libet, & Deo adsistere, nec puncto libet? * Absint a vobis detractiones, fastus immodestiæ, conserti sermones, ne Templa vestra profa-

ne-

* Serm. 43.

 216.

netis. Fœminæ vero, quæ sæpe in Ecclesiis immorantur; ut seducant, primæ currant ad lacrymas, quæ priores cucurrerunt ad lapsum; sequantur exemplum Matris Divi Gregorii Nazianzeni, * in qua tantus pietatis, & devotionis fervor est inventus ,, ut in sacris conventibus nunquam illius vox audita sit, necessaria tantum & mystica excepta .... Nunquam venerandæ Mensæ terga obverterit, nec in divinum pavimentum expuerit ,, Veniet ad vos Redemptor noster mille Angelorum Cohortibus circumdatus, ut vos pascat, & carnibus suis nutriat: occurrite illi in Templo, ac in ipso statim ingressu supplices orate, ut suo semper cultui reservemini, & misericordiæ suæ aquis vos abluat, nihilque insideat, quod Divinam dedeceat Majestatem. Cavete, ne murmur quidem audiatur lamentabilis vocis, quæ per Prophetam Jeremiam insonuit ,, Quid est, quod Dilectus meus in Domo mea fecit scelera multa ,, Et tamen oculi Domini semper aperti sunt, & ad humilium preces aures erectæ: hic pauper intrabit, & Dominus sublevabit inopiam: Accedet afflictus, & consolabitur: Hic elationis spiritus debellabitur: Hic iracundiæ calor moderabitur: Hic æstus incontinentiæ temperabitur: Et quid orantibus non dabit Dominus, eloquitur vester Chrysologus, qui seipsum non petentibus dedit, aut in respondendo quam faciet moram, qui in dictandis precibus vota supplicum sic prævenit? ** Sed si surdæ factæ sunt aures ejus, vos eas occlusistis, quia non disciplina humilitatis, & timoris, sed inflato corde postulastis. Atque ut jam hic cetera prætereamus, illud tamen repetere, vosque in Domino hortari non desinimus, ut speciosam hanc Ecclesiam diligatis ea charitate, qua eam dilexit Chrysologus vester, qui professus est ,, Omnibus quidem ,, Ecclesiis venerationem & fidelissimam me debere servitutem profiteor, sed Corneliensi Ecclesiæ inservire peculiarius, ipsius amore compellor; Cornelius namque beatissimæ memoriæ Pater mihi fuit, ipse me per Evangelium genuit, ipse pius piissime enutrivit, ipse sanctus sancta instituit servitute; ipse sacris obtulit, & consecravit altaribus, ... & ideo

* Orat. 19. in funer. Patris num. 10. Tom. I.
** Serm. 67.

„ & ideo mihi clarum & colendum mirabile Cornelii nomen :
„ amor ergo me compellit Corneliensis Ecclesiæ desideriis de-
„ sideranter occurrere „ . * Nonne & vos paria recepistis beneficia ? Inspicite sacrum Lavacrum , quo regenerati fuistis ad gratiam : Tribunalia Pœnitentiæ , quibus vos Deus suscitavit per veniam : Altaria , in quibus Hostia salutaris fuit pro vobis oblata : Cathedram veritatis , è qua cælestis doctrinæ pabulo fuistis enutriti ; Sepulchra majorum , quibus mortis pavor reddidit futuræ vitæ securitatem : Civium vestrorum Chrysologi , Maurelii , Projecti , & Donati Exuvias , qui preces , & vota vestra suis intercessionibus divinæ obtulerunt Majestati . Ipsis acceptum referre vos oportet , quod inter novissimos concussæ terræ fragores , qui finitima loca , & Civitates devastarunt , vos sola Divina voce moniti , incolumes cum domibus vestris præservati fuistis . Quis ergo ex vobis amantissimæ Matri , propitiis Civibus cultum non exhibebit humili corde , demissis oculis , gratisque gemitibus , ne supra vos renovetur exemplum severæ, promptæque vindictæ , quam Christus Dominus exercuit in Judaico Templo contra ementes, & vendentes in illo ? Quod Deus avertat .

H O M I L I A

HABITA DOMINICA II. POST PENTECOSTEN

Die II. Junii MDCCLXXXII.

IN CONSECRATIONE ECCLESIÆ

FF. Servorum B. Mariæ Virginis Cæsenæ .

JUcundo animo nacti sumus occasionem , quæ Nobis a Germania redeuntibus oblata est , Ecclesiæ hujus consecrandæ . Sed ea ad memoriam revocat , quod olim à Sancto Pontifice Leone Nono , Patria Dagsburgensi actum , gestumque legimus . Is enim ab Andrea Pannoniæ Rege obsecratus , ut Germaniam peteret , quum per diversas illius regiones iter ageret , Ecclesias consecravit . Admirabile tamen , plenumque prodigio fuit , quod Comitum Schwarzeburgiorum gratia aci-

* Serm. 165. omn. ex præcitat. edit.

cidisse narrat historia. Nam ipsi obviam iverunt Pontifici, cum Norimbergam contenderet, eumque obtestati sunt, ut paullulum declinaret à via ad Sacellum ab iis in honorem Sanctissimæ Crucis erectum, sacro ritu consecrandum; Pontifex nihil digressus est; & protensa manu, signoque tantum Crucis expresso, absens Ecclesiam consecravit. Verum pii Fundatores, minimè cognito miraculo, ægrè, dolenterque ferebant, Leonem noluisse designatum locum adire, atque eorum precibus annuere. Sed, quum Pontificis monitu reversi essent, non ambigua peractæ Consecrationis vestigia, notasque invenerunt. *

Nos quoque à Germania reduces, Ecclesiam Cathedralem Corneliensem a Dilecto Filio Nostro Joanne Carolo Cardinale Bandi illius Episcopo, & Avunculo nostro amantissimo, ampliori & elegantiori forma ædificatam, consecravimus. Nunc etiam Templi hujus, quod Genitorum, Majorumque nostrorum Cineres servat, ac nuper meliori structura restitutum est, parem consecrationem debita solemnitate absolvimus. Quoniam vero pro infirmitate nostra nec possumus, nec præsumimus imitari prodigia Leonis, qui absens, ut diximus, ac solo Crucis nutu sacram Ædem Schwarzeburgensem consecravit, propterea omnes adhibuimus ritus, & cæremonias, quæ pro religione, & dignitate rei, præscriptæ sunt. Quare Lustrationes, Benedictiones, Inscriptiones, Unctiones, Orationes, Cruces, aliaque plurima sacræ hujus actionis solemnia, quæ numeris omnibus perfecimus, exigere quodammodo videntur, disertam latentium mysteriorum explicationem; ut à quo tempore incæperit apud Christianos sacrorum Templorum pacificus usus, qualis fuerit eorum structura, quales exteriores, & internæ partes, qualia ornamenta, de quibus verba facere in promptu caderet; sed cum diutius super his foret immorandum, & fatigatio peractæ Consecrationis Nos in longum progredi non sinit, & producta à Vobis adsistentia nimia Vos gravaret satietate; singula hæc cogimur prætermittere, & statim ad ea converti, quæ magis unicuique vestrum fructuosa existent. Hinc memores vos esse volumus, quod terribi-

* Matthæi Raderi Bavar. Sancta Volum. 1. pag. 221. edit. Monac. 1704.

ribilis, simulque amabilis est locus iste: terribilis quidem Dæmonibus, quoniam hic consilia, viresque eorum confringuntur: amabilis vero hominibus, qui oculo misericordiæ à Deo conspiciuntur in Templo, ut præmia bonorum operum consequantur. Et quamquam Deus ubique sit, nulloque claudatur loco, miratus tamen fuit Jacob, quod verè Dominus est in loco isto, ubi Angeli, & homines simul congregantur, ac proinde signanter dicimus: Pater noster qui es in Cœlis; veluti proprio, ac speciali modo illic præsentem se exhibet, non quidem ipse diversus, sed diversa distinguens: est ergo in templo, ut à vobis colatur, & preces suscipiat, ac consecret animas vestras. Hinc oportet, quod ei serviatis in veritate, & humilitate cordis exprobantes annos præteritos in amaritudine animæ vestræ, si cupitis orationes vestras ascendere in conspectu Dei, sicut ascenderunt illæ Centurionis Italicæ Cohortis. Non contendimus, ut Apostolorum, & veterum Christianorum fervorem exæquetis, qui conspirantibus animis effusa, & prolixa oratione, impensè divinum implorabant auxilium, & quovis in loco, in solitudine, in cryptis, in carceribus sacras synaxes peragebant, donec Gentilium, & Hæreticorum templa, vel diruta, vel sacra expiatione in Dei cultum commutata, novaque ædificata fuerunt Christianis adjuvantibus Imperatoribus. Tot tantaque à vobis non exigimus, sed contendimus, ut si Domum Dei decet sanctitudo, non præsumatis oscitanter, distractè, & tædio affecti sacris mysteriis interesse, præsertim si aliqua prolixitate sacræ actiones producantur, sed mentis vestræ aciem Ecclesiasticis ritibus consocietis, ut fortiter armati diabolicas retundatis tentationes; & aqua ablutis salutari, quæ ex pretiosissimo ejus latere emanavit, spiritaliter impleatur in vobis, quod in parietibus visibiliter mox præcessit. Excitet exemplum magni Imperatoris Constantini, quo coram sermonem habens Eusebius de Sepulchro Servatoris, eum semel ac bis rogavit, ut sedere vellet in Regali Solio, quod juxta positum erat, sed ipse reverenter obluctans, semper stare voluit, licet prolixus fuisset sermo, respondens nefas esse, ubi de Deo instituta est oratio, remissè ac molliter auscultare. * Et tamen non

* Euseb. in Vit. Constantini Lib. 4. Cap. 33. Oper. Tom. 1.

non in Ecclesia, sed in Imperiali aula sermo habebatur. Veremini ergo vos ipsos saltem propter Deum, qui vos dignatus est facere templum suum: non diffideat quisquam à semet ipso; quoniam omne regnum in se ipsum divisum desolabitur, & domus supra domum cadet, nec intrabit Christus, ubi fuerint parietes inclinati, & maceriæ depulsæ: vigilant Angeli ad custodiam, ut muros defensent, & simul eos, qui murorum ambitu continentur, ut viriliter in tabernaculis militent, & deinde suaviter in atriis requiescant; in atriis illis, in quibus amœna jucunditate fovendi, recipiuntur exeuntes, ut illic sint gloriosi, si hic fuerint victoriosi. Igitur festivis gaudiis hanc diem honorate, quia per hujus Templi Dedicationem vos quoque dedicati estis, & in proprios a Deo assumpti ostendente, quam sollicitus sit vestri, & quanta sit ei cura de vobis, cum Ipsius dignatione non vestra dignitate sitis, quicquid estis. Quærite Domum Dei, quærite Sponsam ejus, quærite templum per pœnitentiæ lacrymas, per puritatem conscientiæ, per humilitatis reverentiam: Domus Dei mysticus portus est; unde si casuum fluctibus, & undis vitæ corruptibilis agitamini, in sola portus soliditate invenietis tranquillitatem. Amen.

ALLOCUTIO

HABITA IN CONSISTORIO SECRETO

Die XXIII. Septembris MDCCLXXXII.

VENERABILES FRATRES.

CUM essemus Vindobonam profecturi, Vobiscum VV. FF. & cum amplissimo Collegio Vestro ea communicavimus, quæ & tempus, & mutua animorum Nostrorum conjunctio postulabat: nunc postquam illinc sumus incolumes Dei beneficio reversi, nihil Nobis jucundius esse profitemur, quam Vos una congregatos alloqui, ac Vobiscum singularis amoris Nostri officiis perfungi. Quibus in peragendis, ne desiderio vestro deesse videamur, exponere breviter hic aggredimur & itineris Nostri seriem, & actorum rationem.

 Sta-

Statueramus jam tum, ut nostis, parvo apparatu comitatuque uti, nec nisi Ecclesiasticæ Personæ modum ubique retinere; sed hunc nostrum in discessu, progressu, redituque modicum cultum multo splendidiorem pietas populorum ad Nos concurrentium, quacumque pergebamus, effecerat. Atque hic ut prætereamus, quod Vobis ignotum non est, cum per ditionem Nostram progrederemur, quibus votis a pietate expressis nostrum iter prosequeretur populorum multitudo; illud tantummodo dicimus, sacram hanc veluti pompam mirifice visam esse augeri Bononiæ, cum illuc visendi Nostri causa Parma advenisset Dilectissimus in Christo Filius Noster Ferdinandus Infans Regius Hispaniarum. Singulari gaudio, Paternique animi sensu complexi sumus tam præstantem meritis, tamque prolixe Nobis omnia suæ pietatis exhibentem officia Principem. Una illic hospitati sumus, ex ejusque congressibus majorem in modum amplificatas in Nobis sensimus eumdem amandi, ipsiusque virtutes prædicandi causas.

Ab eo digressi Ferrariam perreximus. Atque illic lux quædam primum nostris visa est rebus affulgere; adiit enim Nos nobilis ab excubiis Cæsaris Hungarus, ab eoque litteras reddidit, quibus ille a Nobis summopere contendebat, ut apud se Vindobonæ diversari hospitarique vellemus. Tanti Principis, in quem unice respiciebamus, humanissimæ huic voluntati deesse non potuimus, gratissimeque, quod tam luculenter exhibebat, accepimus.

Pado deinde navigantes ad Venetorum fines advenimus, ibique perhonorifice excepti habitique duos in urbe Claudiensi invenimus amplissimos viros S. Marci Procuratores ab inclyta illa Republica ad Nos Legatos, Petrum Contarenum, & Aloysium Maninium, qui imposita sibi ab ipsa munera egregie Nobiscum cumularunt. Nihil non ab iis præstitum Nobis, curatumque, quod ad commoda dignitatemque Nostram conduceret, cum Nobis ubique, dum in Reipublicæ ditione essemus, suis præsentibus studiis officiisque semper adfuissent. Progredientes obviam statim habuimus pluribus cum Episcopis Venerabilem Fratrem Fridericum Mariam Venetiarum Patriarcham Joannellium, cujus præsentia valde gavisi sumus, cum ejusdem

vir-

virtutis meritorumque maximam semper fecerimus rationem. Cum propius Venetias præteriremus, innumerabiles ex urbe, finitimisque oppidis rumor exciverat, jamque convenerant Regii ex urbe Legati, plurimique e Patriciorum, Civiumque ordine, ac singulares Nobis observantiæ significationes certatim deferebant. Ubique magnifice, splendideque excipiebamur, itinera omnia religiosissimi populi frequentia obsidebantur. Nobis aderant suis in diœcesibus Episcopi, Collegia, Prætores, Magistratus; omniumque in Nos clarissimis indiciis pietas efferebatur. Sic ab Utinensibus ad Goritiensium fines transivimus.

Ingressis Goritiam Legatus a Cæsare venit cum ipsius litteris Dilectus Filius Nobilis Vir Comes de Cobenzl Pro-Cancellarius Aulæ & Status, qui Nos per Austriacam ditionem Vindobonam usque cum honore deduceret; nihil illo diligentius, nihil studiosius ad Cæsaris mandatis, suoque in Nos muneri satisfaciendum. Nequaquam hic repetendum ducimus, quæ undique ad Nos afflueret multitudo. Illud tamen præterire minime possumus, Labacum Carniolæ urbem cum advenissemus, accedentem ad Nos vidisse excepisseque Dilectissimam in Christo Filiam Nostram Mariam Annam Cæsaris germanam Sororem Austriæ Archiducissam, quæ illuc adventu suo præcesserat Vicarii Christi colendi causa, eique pietatem suam præclaro hoc testimonio publice confirmandi.

Illinc progressi, occurrentesque ad Stupakum Cardinali Migazzio Vindobonensi Archiepiscopo, & Regiis Oratoribus, qui obviam Vindobona officii causa prodierant, cum jam ab urbe decem prope leucis abessemus, Ipsum ad Nos advenientem conspeximus Carissimum in Christo Filium Nostrum Josephum Cæsarem una cum Dilectissimo in Christo Filio Nostro Maximiliano ipsius Fratre Austriæ Archiduce, Supremo Theutonici Ordinis Magistro. Jucundissimus hic fuit, omnibusque mutui amoris significationibus cumulatissimus Noster occursus. Una statim cum Cæsare ejus in currum conscendimus, unaque, quod reliquum erat viæ, ita confecimus, ut omnibus, qui ex urbe turmatim effundebantur, conjunctionis Nostræ spectaculum præberemus. Omnia populo conferta erant, maxime in via

cunctorum ordinum multitudo stipaverat. Sic urbem ingressi sumus, sic ad Imperiale devenimus Palatium, ut illa progressio maximus quidam non jam Noster, sed ipsius Religionis triumphus videretur. In suas Ædes a Cæsare inducti confertas illas vidimus amplissimis quibusque Viris, ac nobilitate muneribusque conspicuis, qui ad honorem cultumque Nostrum convenerant. Statim cum tam splendido Comitatu in amplum ejus Regiæ Sacellum processimus, Deoque solemnes consentientibus omnium animis gratias, ac vota persolvimus. Nihil hoc hospitio magnificentius esse potuit, nihil illa urbe ob adventum hunc Nostrum lætius, nihil iis diebus, quibus illic commorati sumus, illustrius. Quotidie plura in urbem ex omni non solum Germania, sed Hungaria etiam, ac aliis ditionibus confluebant hominum millia, ut ab universæ Ecclesiæ Pastore Apostolicæ Benedictionis munere ditarentur.

Primus Noster egressus die Festo Annunciationis fuit, quo adire FF. Cappuccinorum templum voluimus, illoque in Sacello Sacrum facere, quod est Cæsarum superstructum sepulchris, ac in eam tum ædem descendimus, ut ad ipsos Austriacorum Principum Cineres pro eorum animis enixas ad Deum preces effunderemus. Sæpe deinceps per urbem cum prodiremus, interdum Nobiscum aderat Cæsar ipse, suaque in Nos studia palam præferebat, aderat crebrò Maximilianus, ac Nobis ex animo omnia observantiæ ac in Sanctam hanc Sedem devotionis indicia publice exhibebat. Egregium certe in illo Regio Juvene virtutis ac religionis specimen coram agnovimus, ad eumque singulariter diligendum, laudandum, extollendum sumus inflammati. Quid de generosa illa nobilitate dicemus, quid de Regiis Oratoribus, ceterisque magnorum Principum Administris, qui Nobis a suis Regibus eximia amoris studiorumque omnium officia deferebant? Præstantes vero Episcoporum, ac Præsulum, qui plurimi tum Vindobonam convenerant, observantiæ in Nos sensus extabant.

Inter hos præcipui in Nobis observandis colendisque semper fuere, qui ceteris Ecclesiastica dignitate præstabant S. R. E. Cardinales, quos tum primum conspeximus. Nam præter Dilectos Filios Nostros Cardinales Migazzium, & Herzan, aderant

rant illic Collegæ Vestri Leopoldus Ernestus de Firmian Episcopus Passaviensis, & Josephus a Batthian Strigoniensis Archiepiscopus. Horum præclara cum extare de Nobis Ecclesiæque merita cognosceremus, eadem testimonio aliquo exornare cupientes Purpurei Galeri Insignia illorum Capiti in Publico Consistorio in Aula Cæsarea habito Nostris de more manibus, adstante Cæsare, imposuimus.

Atque hic VV. Fratres cum plurimo Vos flagrare desiderio arbitremur audiendi aliquid a Nobis, quod de gravissimis Nostris Ecclesiæque rebus actum constitutumque cum Cæsarea Majestate sit, expectationi huic vestræ, quoad nunc possumus, gratificabimur. Pene quotidie inter Nos una congrediebamur, in iisque congressibus, etsi familiariter, amiceque, tamen summo animorum studio res utrinque tractabantur. Nihil a Nobis non libere aperteque prolatum, neque illa in dicendo habita, nisi Apostolici muneris Nostri ratio, nihil quod ex Ecclesiæ jure institutoque Religionis esset, non a Nobis abductum, non ab illo pacate diligenterque auditum. Magnum ingenium Josephi Cæsaris, atque illa singularis, qua in Nos affectum conspiciebamus, humanitas & gratia, plurimum rationibus Nostris conferre & consulere videbantur. Neque inanem hanc fuisse fiduciam Nostram profitemur. Quædam certe, eaque gravia ab ejus æquitate retulimus, ut jam ex pervulgatis ipsius mandatis constat. Quorumdam vero si nondum exitum, at spem non mediocrem Nobiscum reportavimus.

Jam exactus mensis Nostræ Vindobonensis commorationis erat, cum inde discedendum Nobis esse statueramus. Ipso discessimus comitante Cæsare, unaque confectis aliquot passuum millibus, post amplexus, & mutuos intimi amoris pietatisque sensus ab Illo sumus valde commoto concitatoque animo divulsi.

Nostrum istud iter in Bavariam ac Monachium erat, quo Nos Dilectissimus in Christo Filius Noster Carolus Theodorus Dux Bavariæ, & Palatinus Elector amantissimo invitatu advocarat. Vix ejusdem fines attigimus, cum Nobis adfuerunt missi ab eo delecti Viri, qui Nos ad ipsum deducerent; cumque quatuor prope leucas Monachio abessemus, ipsum Carolum Theo-

Theodorum obviam Nobis,properantemque in complexum Nostrum conspeximus. Peractis inter Nos jucundissimis officiis ejus conscendimus currum, unaque ad urbem illam & Electorale palatium inter maximam Populi multitudinem pervenimus. Illic splendidissimus planeque regius apparatus erat; sed etsi omnia videremus ad magnificentiam, ad religionem, nostrique cultum ubique instructissima, nihil tamen Nostros tantopere oculos animumque commovebat, quam ipsa Electoris præsentia, ipsa tam conspicua illius pietas, ac tam excellens in Nos studium, ut suo exemplo ceterorum animos magis adhuc in Nos pietate ac religione inflammaret. Quinque apud ipsum dies jucundissime, summoque cum honore transegimus, interea illuc ad Nos adveniente Ven. Fratre Clemente Wenceslao Archiepiscopo, & Electore Trevirensi, cujus cum maxima de Nobis antea extarent merita, eadem nunc præcipue confirmare visus est hoc in Nos officio singulari.

Quod a Nobis ille summopere flagitabat, ad ipsius Episcopatum, Augustam Vindelicorum, divertimus. Omnia ibidem pro Hospitis dignitate, urbisque splendore, ac in Nos studio luculentissime peracta, Nobisque delata sunt, accedentibus illuc etiam amplissimis finitimarum Ecclesiarum Episcopis atque Abbatibus, & Electoris in Nos, urbisque officia pro sua pietate cumulantibus. Ac tum recurrente S. Pii V. Festo die in Cathedrali Templo solemni adfuimus sacro,quod ab Episcopo Electore maxima est celebritate peractum; indeque ad vicinas Episcopales ædes perreximus, in quibus olim die 25.Junii anni MDXXX. ducentis nimirum & quinquaginta duobus abhinc annis teterrima illa Augustana Lutheri Confessio, cura & studio Philippi Melanchtonis digesta, & expolita, coram Carolo V. Imperatore, ejusque Fratre Ferdinando Rege, Joanne Electore Saxoniæ, & ejus Filio Johanne Friderico, aliisque Electoribus, ac Principibus, & Ordinibus Imperii, Germanica lingua fuit per solemnem recitationem publicata. Ex amplo ipsarum ædium Podio Apostolicam Nos Benedictionem immensæ multitudini in subjectum amplissimum Forum collectæ, adstantibus Episcopis, præsertim Constantiensi, Principibusque, & exterorum Principum Legatis solemni cæremonia impertivimus, incredibili

exceptam animorum alacritate nobiscum in Catholica unitate consentientium.

Maximæ Saxonum Principum jam a primis temporibus, nimirum a Joanne Duce, in Confessione Augustana partes erant, maximum ejus sustinendæ studium; quod deinceps publico etiam monumento declaravit Joannes Georgius Dux, cum annum ejus Confessionis sæcularem aureo numismate, sculpta Joannis, suaque effigie, tanquam Auctorum Patronorumque, celebrasset. Nos itidem ob res in melius versas divinæ clementiæ gratias referentes cuso nuper numismate nostro, quod Festo Principis Apostolorum die distribui solet, * perennem esse voluimus peracti apud Augustanos sacri memoriam. Eo, ut diximus, sacro ad aram operatus est, Nobis adstantibus, optimus ex illa ipsa Saxonica nunc religiosissima familia Princeps. Multam idem etiam partem in ceteris cæremoniis Nobiscum habuit; præsertimque Nostram Plenariæ Indulgentiæ concessionem ex illo Aulæ Podio evulgavit. Quis jam nunc propterea divinorum consiliorum rationem non maxime miretur, cum talem videat tanta cum Religionis nostræ gloria iis ipsis in locis rerum gestarum commutationem? Eo inde animo discessimus; ut jucundissimum Nobis ac perhonorificum fuisse excursum illum palam testaremur.

Iterum in Austriacam Ditionem, Tirolensem scilicet Comitatum, ingressi sumus, iterum a Cæsare litteræ, iterum præsto fuit, qui Nos ad Italiæ usque fines prosequeretur, Vir cum nobilitate, tum humanitate præstans Comes Stremberglus. Cum Œniponte essemus, nihil Nobis potius fuit, quam ut alteram Cæsaris germanam Sororem Dilectissimam in Christo Filiam Nostram Elisabetham Austriæ Archiducissam salutaremus, a qua certe plurima clarissimaque Nobis exhibita sunt præstantis animi, ac in Nos observantissimi pro sua religione testimonia. Inde Brixinium, inde Tridentum venimus, ma-

gna-

* Martinus V. usum induxit Pontificiorum Numismatum; quæ enim extant superiorum Pontificum, posterius sunt ad eorum memoriam efformata. Paulus II. eum usum multo frequentiorem reddidit. Fundebantur illa primum, serius cusa cœpta. Clementem VIII., ac præsertim Paulum V. eadem constat quotannis renovasse, certisque temporibus distribuisse; quem morem Successores omnes retinuerunt.

guaque cum voluptate illud Templum lustrare voluimus, postremi Concilii Œcumenici celebratione nobilissimum, ubi nimirum difficillimis temporibus, quibus doctrinæ pravitates omnia polluebantur, Præsulum tamen constantia fideque asserta confirmataque Catholica Fides omni ex parte fuit, servatumque Christi Depositum ex sanctissimis illorum Decretis incorruptum, ac optimis munita legibus Ecclesiæ disciplina.

In Italiam reduces per Roboretum ad Venetorum fines positam urbem, quæ cum maximis sua in Nos observantia cultuque certabat, Veronam pervenimus pro illius urbis dignitate accepti, ubi iterum obvios habuimus eosdem Dilectos Filios Nobiles Viros Equites, & S. Marci Procuratores, qui per illam Reipublicæ ditionem pergentibus publice Nobis officia exhiberent. Nihil illic omissum, quod ad Nostrum decus, quod ad Populi lætitiam ample pieque declarandam faceret. Inde Vicetiam, inde Patavium venimus ab iisdem Procuratoribus deducti, convenientibus undique ad Nos urbium Civibus, finitimisque Populis, Episcopis, Prætoribus, quorum omnium cum numerum, tum religiosa in Nos studia maximo cum gaudio spectabamus. Omnia magnifice sumptuoseque peracta, omnia a Nobis, quæ in celebratissima illa urbe eminebant, lustrata, probata, collaudata.

Sed hæc proludere quodammodo videbantur iis, quæ in Principe Reipublicæ urbe ad Nostrum erant adventum comparata. Jam propinquabamus Venetiis, cum in Insula S. Georgii in Alga occurrentem Nobis vidimus cum inclyto suo Collegio Venetiarum Ducem Paulum Reynerium, a quo perhonorifice excepti, cum eoque ac suis conscenso amplo planeque regio navigio, illud æstuarium transmisimus inter immensum cimbarum aquas prope obtegentium numerum, magnoque Populi concursu ad hospitium Nostrum apud FF. Prædicatores ad templum Sanctorum Joannis, & Pauli cum amplissimo illo comitatu descendimus. Postridie cum ipso Duce ad Nos revertente Senatum universum, Magistratusque amplissimos ad osculum complexumque excepimus; adstantibus utrinque ad augendam rei majestatem cum ipso Patriarcha quatuor & viginti Episcopis, multisque spectatissimis Viris; deinceps Patriciis ceteris

ac

ac Nobilibus quamplurimis datus ad Nos conveniendos est aditus.

Nihil hic necesse esse arbitramur, ut quæ in illa paucorum dierum commoratione acta a Nobis, Nostrique causa ab illis sunt, memoremus; quæ templa, quæ ædificia inspecta, quæ cæremoniæ peractæ; illud universim dicimus, quæcumque antea de antiquissimæ illius Reipublicæ, Venetorumque gloria, splendore, amplitudine unquam memoriæ tradita sunt, ea omnia Nostris tum oculis revera obversari, cumulatissimeque ad adventum Nostrum decorandum conferri congerique videbantur. Ipsi tum Reipublicæ gratulantes, tandem discessimus, dimissoque in Pontificiæ ditionis finibus gratissimo Procuratorum comitatu, urbem Nostram Ferrariam pervenimus.

Aliqui Ferrariæ Nobiscum erant Collegæ Vestri S. R. E. Cardinales, inter quos Dilectus Filius Noster Carolus Victorius Amedeus Cardinalis de Lanceis, qui illuc advenerat Nostri visendi causa, unaque Nobis Carissimi in Christo Filii Nostri Victorii Amedei Sardiniæ Regis Illustris officia detulerat. Habere tum coram ipsis Consistorium secretum voluimus in Sacrario Cathedralis Ecclesiæ, in quo Archiepiscopum Ferrariensem Alexandrum Matthæjum veris laudibus præstantem Præsulem pronunciavimus in S. R. E. Cardinalium Collegium adlectum die XII. Julii MDCCLXXIX., ac tum Nostro in pectore reservatum. Hoc illi urbi gaudium, hoc amplæ illi Ecclesiæ decus, hoc ipsi Archiepiscopo ut præmium virtutis atque incitamentum esset, libenter effecimus.

Tum Bononiam adivimus, iterumque Nostri conveniendi suæque Nobis pietatis confirmandæ causa ad Nos Parma venientem complexi amantissime sumus Dilectissimum in Christo, deque Ecclesia meritissimum Filium Nostrum Ferdinandum Regium Hispaniarum Infantem. Deinceps Foro Cornelii cum aliquot moraremur dies apud Cardinalem Episcopum Avunculum Nostrum non jam quiescendi, sed agendi causa, ibidem Consistorium Publicum habuimus coram septem Cardinalibus, in eoque Cardinalem Matthæjum Purpurei Galeri honore decoravimus; tum novum illud Cathedrale templum a fundamentis splendide nuper erectum maxima ipsius Episcopi cura,

veterique angusto ac squallido substitutum, adhibitis Ecclesiæ cæremoniis per Nos ipsos consecravimus; quod etiam Cæsenæ in patria Nostra præstitimus Servorum B.M.V. templo, Parentum, Majorumque Nostrorum Cineres servanti. Tum illinc profecti paulum Anconam divertimus, novique illius Portus molimina perlustravimus.

Demum idem, quo antea discesseramus, iter relegentes ad Almam hanc Urbem Nostram salvi post quatuor pene menses Deo adjuvante pervenimus, ejusque clementiæ maximas, ac immortales egimus, semperque habebimus gratias, quod præsto Nobis cælesti ope præsidioque fuerit, curasque Nostras sua Ipse virtute & gratia sublevarit.

Quod a Vobis, VV. Fratres, in discessu Nostro petieramus, ut iter consiliumque Nostrum vestris precationibus prosequeremini, quodque a Vobis effectum esse, vestroque exemplo ab universa hac Urbe lætamur, nunc itidem Vos flagitamus, atque in Domino obsecramus, ut pari, quo cæpistis, studio insistere precibus apud Deum vestris, religiosoque in Nos officio ne intermittatis, quo sua benignitate, quod illius ope inchoatum jam est, tandem ad ipsius gloriam, ad Ecclesiæ utilitatem, ad Cæsareæ Majestatis laudem felicitatemque perficiatur.

SAN-

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
PII
DIVINA PROVIDENTIA
PAPÆ SEXTI

Itineris Vindobonensis Diarium a die 27. Februarii usque ad ejusdem in Urbem reditum die 13. Junii 1782.

A JOSEPHO DINI

Pontificiarum Cæremoniarum Præfecto descriptum, qui in eodem itinere SANCTISSIMO semper affuit; omissis iis ad repetitionem evitandam quæ narrantur a SANCTITATE SUA in Allocutione habita in Consistorio Secreto die 23. Septembris 1782.

INDOBONAM profecturus SUMMUS PONTIFEX, ac universalis Catholicæ Ecclesiæ Caput PIUS PAPA SEXTUS, antequam Roma discederet ut suæ erga Sanctos Apostolos devotioni satisfaceret, die 26. Februarii Fer. III. in Vaticanam Basilicam descendit, & sacrum privatè celebravit in Vaticanis cryptis super Aram, ubi sacræ exuviæ Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli inclusæ asservantur.

Eminentissimus Cardinalis Columna Almæ Urbis Vicarius peculiari notificatione ad omnes urbis Ecclesias transmissa monuit, ut a prima itineris Summi Pontificis die usque ad prosperum exoptatum Ejusdem ad Urbem reditum in Missis adderetur Collecta pro Pontifice itinerante; post Missas Conventuales preces pro Itinerantibus recitarentur; ac insuper ut in ejusdem Urbis Ecclesiis juxta impressam notulam delectis unaquaque die Sanctissimum Sacramentum publicæ Venerationi exponi deberet, ut Fideles in iisdem convenientes preces ad Deum funderent pro fœlici Summi Pontificis itinere.

Die 27. Februarii Fer. IV. hor. 12. Sanctissimus Dominus Noster ad præfatam Basilicam iterum descendit, & ad aram

ubi S. Petri Apostoli Cathedra colitur ; accessit, ibique Missæ adstitit ; qua expleta persolutis precibus ad implorandum a Deo auxilium pro fœlici itinere, ad Sacrarium accessit, ubi Celsissimos Principes Paulum Petrowitzium Magnum Moschorum Ducem, & Mariam Federownam Magnam Ducissam benigne excepit, Iisdemque gratos animi sui sensus aperuit, quod summo mane illuc accedere voluerint, cumulatissimas de hujusmodi humanitate gratias referens ; aliquo interim temporis spatio ipsos allocutus se divisit, & ad Basilicæ lateralem Januam Sanctæ Martæ nuncupatam accedens, ibi currum conscendit, ac in eodem admisit R. P. D. Franciscum Antonium Marcucci Patriarcham Constantinopolitanum Almæ Urbis Vicesgerentem, & Josephum Mariam Contessini Athenarum Archiepiscopum, Secretum Elemosinarium, qui a Sanctitate Sua ut Ipsum in itinere comitarentur delecti fuerant. Reliquus autem comitatus qui Summum Pontificem in itinere erat famulaturus in insequentibus tribus curribus, & duobus cisiis, Eumdem prosequtus fuit, ac per viam Papalem nuncupatam, progredientes, ad Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Vallicella accesserunt, ubi Summus Pontifex Sacrum Templum ingressus, & cum Sanctissimum Sacramentum devote veneratus esset, ante Aram S. Philippo Nerio Sacram suæ erga eumdem sanctum Pietati morem gerens, sacras fudit preces ; Quibus expletis iterum currum conscendens, iter fuit prosequtus usque ad Utricolum, ubi primam fecit in nocte stationem, ibique exceptus fuit a Prospero Meloni Episcopo Narniensi, Xaverio Marini Episcopo Reatino, aliisque nobilibus viris, qui illuc advenerant, Summo Pontifici debitum obsequium exhibituri.

Die 28. Februarii Fer. V. audito Sacro in privato Sacello, persolutisque precibus pro fœlici itinere a Deo implorando Sanctitas Sua hora circiter decimatertia currum conscendit progressurus cum suo Comitatu Narniam versus, ubi ad Cathedralem Ecclesiam divertens ab Episcopo Narniensi, una cum Antonio Lelj Suffraganeo Episcopo Ecclesiæ Sabinensis, & Angelo Jacoponi Episcopo Amerino, ac universo Narniensis Civitatis Clero exceptus, eandem Ecclesiam ingressus, ibidem coram Augustissimo Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento publicæ adorationi

ni exposito preces fudit, ac Benedictioni cum eodem Sanctissimo Sacramento a Canonico Archipresbitero impertitæ adstitit; Inde Fulginium antiquam Umbrorum Civitatem hora vigesima-quarta advenit rectaque divertit ad Conventum Ordinis Sancti Augustini, ibi moram in nocte ducturus. Sanctitati Suæ obsequium exhibuere Cajetanus Zinanni ejusdem Civitatis Episcopus, una cum Alexandro Maria Odoardi Episcopo Perusino, Carolo Zangheri Episcopo Assisiensi, Francisco Laurentio Mattaioli Episcopo Nucerino, Francisco Arrigonio, & Philippo Raffaelli Præsidibus Civitatum Perusinæ, & Fabrianensis, Capitulo, & Magistratu Fulginatensi.

Die prima Martii Fer. VI. Sanctissimus Dominus Noster hora 11. cum dimidio in Ecclesiam descendit, ubi Sacro audito in Sacrarium divertit, ut desideriis satisfaceret quamplurium Nobilium Virorum, ac illustrium fœminarum, quæ illuc ab aliis Civitatibus convenerant, Sanctissimos illius Pedes deosculandi causa. Hora tandem 12. iter prosequutus est usque Tolentinum, quo hora 23. fœliciter advenit, exceptus ad fores Ecclesiæ S. Nicolai Tolentinatis ab Andrea Minucci Archiepiscopo Firmano, Dominico Spinucci Episcopo Maceratensi, ac Dominico Prosperi Episcopo Septempedano, una cum earumdem Civitatum Præsidibus; ascenditque ad Cubicula adnexi Conventus PP. Augustinianorum pro Sanctitate Sua parata.

Die Sabbathi 2. Martii hora circiter 11. cum dimidio Sanctissimus Dominus Noster in Ecclesiam descendit, ubi ad interius Sacellum, in quo Sacra S. Nicolai a Tolentino Brachia summa veneratione adservantur accessit, ibique Missa audita, prædictas sacras Reliquias, quæ super Altare expositæ conspiciebantur, veneratus ac deosculatus fuit. Quibus expletis è conventu hora 12. cum dimidio discedens, iter prosequutus est usque Lauretum.

Circa horam 20. ejusdem diei fœliciter Lauretum adveniens, ante Lauretanæ Basilicæ fores è curru descendit, ibidem obsequiosè exceptus ab Eminentissimis Cardinalibus Bufalino Episcopo Anconitano, & Calcagnini Episcopo Auximano, & Cingulano, a Ciriaco Vecchioni ejusdem Lauretanæ, & Recinetensis Ecclesiæ Episcopo, Petro Paulo Leonardi Episcopo Ascu-

Asculano, Bartholomeo Bacher Episcopo Cupræ Montanæ, Philippo Casoni Lauretanæ Civitatis Præside, Aloysio Gazzoli, Antonio Tomati, & Ferdinando Elephantutio Civitatum Anconitanæ, Asculanæ, & Firmanæ Præsidibus, una cum Magistratu, ac Clero ejusdem Ecclesiæ.

Basilicam ingressus, concinentibus Cantoribus Antiphonam *Ecce Sacerdos Magnus* ad Altare Beatissimæ Virginis ab Angelo salutatæ, in media navi ejusdem Basilicæ existens progressus, ibidem Sanctissimam Dei Genitricem peculiari devotione veneratus, ad Aram Principem accessit, ubi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum adorans Benedictioni a Canonico Archidiacono elargitæ adstitit.

Expletis prædictis religiosis actibus, ad Apostolicum Palatium processit, ibique prædictos Cardinales ad privatum Colloquium admisit, cœteroique inde Episcopos, Præsides, Magistratum, ac Clerum ad Pedis osculum excepit.

Hora 22. cum dimidio Sanctissimus Dominus Noster ad Basilicam iterum descendit, in qua sacra Ædes singulari studio ornata erat, innumeræque Cereæ faces diligenti, ac politiori ordine undique dispositæ conspiciebantur.

Ante Altare B. M. V. illico constitit, & Cantores Lytanias in laudem B. V. M. singulari concentu, modulatisque vocibus concinuere, prout moris ibidem est quacumque Sabbathi die recurrente.

His expletis Sanctissimus Pater Sacram ingressus Ædem, ibidem suæ erga B. Virginem devotioni morem gessit.

Ad Sacrarum inde divertens, in quo vot va Donaria B. V. Mariæ oblata adservantur, ibidem in sede jam parata compositus, innumeras nobiliores Fœminas, quæ illuc è vicinioribus Civitatibus advenerant, ad pedis osculum admisit, quampluresque alii hujusmodi honore participes eff. cti fuere usque ad 24. diei horam.

Apostolicum inde Palatium iterum repetens magnum Podium damascenis, ac villosis sericis pannis undique exornatum conscendit, ubi innumerum Populum amplissimam illam Plateam explentem Pontificali Benedictione donavit.

Die Dominica 3. Martii hora 13. Sanctitas Sua, ad Basilicam

lſcam deſcendit, incruentum Miſſæ Sacrificium ad Altare B. M. V. ab Angelo ſalutatæ perfecturus, ut ſingulari Populi multitudini, qui ſacram Baſilicam mirum in modum ſummo manè undique occupaverat, devotioni ſatisfaceret. Expleto de more ſacro, alteri itidem Miſſæ adſtitit.

Inde hora 16. iter proſequuturus Laureto diſceſſit, & ad planitiem, nuncupatam S. Lazzari ad clivum Anconæ accedens, ibidem brevi temporis ſpatio commoratus, Senogalliam verſus divertens hora 23. illuc pervenit, & ad Eccleſiam Ordini Servorum B.M.V. accedens, ibidem ab Eminentiſſimo Cardinali Bernardino Honorato Epiſcopo Senogallienſi, & a Carolo Livizzani Urbinatenſis Provinciæ Præſide obſequioſe exceptus, una cum Dominico Monti Archiepiſcopo Urbinatenſi, Ubaldo Baldaſſini Epiſcopo Æſino, Rocco Maria Barſanti Epiſcopo Piſaurenſi, Peregrino Conſalvi Epiſcopo Fanenſi, & Franciſco Cacherano Æſii Præſide, Civitatis Senogallienſis Magiſtratu, aliiſque Nobilibus proceribus, qui illuc advenerant. Proximum Conventum petens ad cubicula pro Sanctitate Sua parata aſcendit, ubi in proxima nocte ſubſiſtere decreverat.

Feria II. Die 4. Martii, hora circiter 13. iter Fanum verſus arripuit, ubi Civitatis Præſes una cum Magiſtratu Sanctitatem Suam obſequioſe fuit proſequutus, & Eminentiſſimum Cardinalem Marcum Antonium Marcolini, qui in præfata Civitate, ut ſuæ conſuleret ſaluti, moram ducebat, benignè pariter excepit, longiuſque cum eodem collocutus, permutatis Equis ad Piſaurenſem Civitatem recta perrexit, ibidem brevem traxit moram, populoque innumero Benedictionem Apoſtolicam exoptanti ex amplo Palatii Podio nobiliorem in modum exornato, fuit elargitus. Catolicam inde antiquum, & parvum in Romandiola Suburbium attigit, in Hiſtoria Eccleſiaſtica percelebrem, ob Epiſcoporum Conventum, qui illuc ab Ariminenſi Concilio anno 359. habito ſeceſſerant, ut ab Arrianis Epiſcopis ſegregati, ſacra Myſteria libere celebrare poſſent. Tandem hora 22. Ariminum fœliciter pervenit, ubi ab itinere quieſcere decreverat. Ad Eccleſiam S. Marini Canonicorum Regularium Lateranenſium perrexit, ibique obviam habuit Eminentiſſimum Cardinalem Aloyſium Valenti Gonzaga Romandiolæ Legatio-

nis,

nis Præsidem, una cum Vincentio Ferretti Episcopo Ariminensi Abbate Generali, & Canonicis Regularibus Monasterium incolentibus, Magistratu, & primariis ejusdem Civitatis nobilibus. Ecclesiam perpulchre exornatam Summus Pontifex illico adiit, Monasterium inde ingressus, ad superiora Cubicula perrexit.

Feria III. Die 5. Martii hora 13. Summus Pontifex currum conscendens, cum suo Comitatu ad Cœlibatarum Collegium accessit, ubi ejusdem Alumnis ac pedis osculum exceptis Monasterio lustrato, & cum Excellentissima Domina Olympia Braschi quæ una est ex Cœlibatis, altera Germana sua Sorore per aliquod temporis spatium colloquutus discessit.

Cæsenam versus iter inde arripiens, illuc hora 18. cum dimidio pervenit, & ad Ecclesiam Ordinis Servorum B. M. V. è curru descendit, obviumque habuit Eminentissimum Joannem Carolum Bandi Forocorneliensium Episcopum Avunculum suum, & Franciscum Agosellium Cæsenatensis Ecclesiæ Episcopum, Josephum Vignoli Episcopum Foroliviensium, Josephum Terzi Episcopum Feretranum, Joannem Baptistam Donati Episcopum Cerevienſem, Franciscum Mariam Colombani Episcopum Brittinoriensium, Joannem Baptistam Mami Episcopum Sarsinatensium, Clerum Cathedralis Ecclesiæ, Magistratum, omnesque Civitatis Optimates; Ecclesiam elegantiori forma decoratam ingressus, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum super Aram Principem expositum veneratus ad Altare S. Carolo Sacrum accessit, ubi Genitorum aliorumque Majorum suorum antiqua Sepulchra conspiciuntur, ibique preces longius produxit, ad proximum inde suum Paternum Palatium processit, in quo per integram sequentem diem moram trahere decreverat, in ejusdem Vestibulo obviam habuit suam Germana Sororem, Fratriam, duasque ex germana Sorore nepotes, quas omnes singularis benevolentiæ signis excepit, & superiorem Palatii partem conscendit.

Cum autem illuc advenisset Comes Joannes Zambeccari, unus ex Bononiensibus Senatoribus de mandato S Catholicæ Majestatis, ut suo Regio Nomine Sanctissimo Patri pro fœlici incæpto itinere fausta auspicaretur, Sanctitas Sua eidem injunxit, ut Regiæ Majestati singulares suos animi sensus patefacere quan-

quantocius non omitteret, & de hujusmodi peculiaribus benevolentiæ, & filialis amoris signis, maximas Pontificio suo Nomine ageret gratias.

Fer. IV. Die 6. Martii hora 15. ad Cathedralem Ecclesiam accessit, ubi veneratus Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, ad Sacellum perrexit, in quo antiquissima, & Miraculis, prodigiisque insignis Imago B. V. de Populo nuncupatæ adservatur, ibique incruentum Missæ Sacrificium confecit; Quo completo, aureum Calicem cum patera exquisitiori arte elaboratum, ac sacram Planetam phrigio aureo opere insignem, cum qua Missam celebraverat, eidem Cathedrali Ecclesiæ in perpetuum sui amoris monumentum obtulit. Altera deinde Missa audita, ad Sacrarium Capitulare processit, ubi Clerum ejusdem Ecclesiæ, & inde illustres Civitatis Fœminas ad pedis osculum admisit.

Ad Monasterium S. Claræ postea se contulit, ac in Monasterii Janua consistens Monialibus permisit, ut Ipsius pedem deosculari possent.

Ad publicum inde Civitatis Palatium digressus, Populo Apostolicam Benedictionem impertivit.

Ut autem sacris Virginibus Camaldulensibus, quæ in S. Catharinæ Monasterio vitam ducunt, & præcipue ejusdem Monasterii Abbatissæ Sanctitatis Suæ ex germana Sorore Nepti satisfacere illuc perrexit.

Asceterium ingressus, ad Chorum divertit, ubi Monialibus permisit, ut ad pedis osculum accederent. Lustratis inde ejusdem Monasterii aliquibus novis ædificiis, supra Abbatissam singulariter, ac ceteras omnes Moniales Apostolicam Benedictionem effundens, ad Palatium reversus est.

Fer. V. Die 7. Martii hora 15. Sanctissimus Dominus Noster ad Ecclesiam Ordinis Servorum B. M. V. iterum accedens, ibidem Sacrificio Missæ adstitit.

Hora inde 16., Forolivium contendit, & Faventiam adiit, factaque brevi mora in Palatio Comitis Scipionis Zannelli Sanctitatis Suæ Consobrini, Forumcornelii versus iter direxit.

Hora 24. præfatam Civitatem attigit, & ad Ecclesiæ Ca-

 the-

thedralis fores è curru descendens ab Eminentissimo Jo. Carolo Bandi Forocorneliensium Episcopo, ejusdemque Ecclesiæ Clero, ac Magistratu exceptus, inde ad Episcopale Palatium, in quo noctem transigere decreverat, perrexit.

Fer.VI. Die 8. Martii hora 13. Ecclesiam Cathedralem ab Eminentissimo Episcopo sociatus, iterum repetiit, ibique in sanctiori subterraneo sacello, in quo SS. Cassiani Martyris, Petri Chrysologi, & Projecti Corpora adservantur Missæ adstitit; tum una cum prælaudato Cardinali Episcopo, qui Summum Pontificem usque ad Ecclesiam B. M. V. de Piratello duobus mille circiter passibus a prædicta Civitate distantem comitatus est, Bononiam versus iter suscepit.

Bononiam illustrem Pontificiæ ditionis Civitatem hora vigesima fœliciter ingressus est, & ad Ecclesiam S. Dominici è curru descendit adstantibus Eminentissimo Cardinali Ignatio Boncompagno Bononiensis Provinciæ Præside, & Eminentissimo Andrea Giovannetti Bononiensium Archiepiscopo, una cum ejusdem Civitatis Magistratibus, ac præcellentioribus nobilitate viris, quos omnes peramanter Sanctitas Sua excepit.

Ecclesiam ingressus ante Augustissimum Sacramentum fusis precibus, ad proximum Conventum ab Helveticæ Custodiæ Militibus stipatus accessit, ubi ad Cubicula opportune parata contendens, ibidem prædictos Eminentissimos singulariter admisit; Inde Civitatis Confalonerium, aliosque Magistratus, Clerum, ac proceres ad pedis osculum excepit.

Die Sabbathi die 9. Martii hora 13. Sanctitas Sua in Ecclesiam descendit una cum Regio Hispaniarum Infante Ferdinando comitantibus prædictis S. R. E. Cardinalibus, quamplurimisque nobiliorum Ordinum Civibus, & ad Sacellum, in quo Sancti Dominici tam illustris in Ecclesia Ordinis Fundatoris sacræ Exuviæ coluntur, accessit, ibique Missæ adstitit, in summitate ejusdem Aræ venerationi exposita existente insigni Reliquia sacri Capitis ejusdem Sancti Dominici; Qua expleta, Pontifex, associantibus supradictis ad Sacrarium perrexit, ut ibi desideria nobiliorum ordinum expleret, ad pedis osculum excipiendo nobilitate præcellentes Mulieres, Alumnos Collegii nobilium, quampluresque Religiosos viros.

Sum-

Summus Pontifex è Monasterio prædicto ad publicas ædes, in quibus Cardinalis Legatus, ac Confalonerius moram gerunt, accedens, a jam supra enunciatis Cardinalibus exceptus superiores hujusce magnæ ædis mansiones conscendens innumerum Populum in ampla illa Platea existentem, Apostolicam Benedictionem exoptantem, Paterne Benedixit; Ac inde inter confertissimam Populi multitudinem, Centum pervenit a sa. mem. Benedicto XIV. Sum. Pont. Civitatis titulo insignitam.

Aliquo temporis spatio in Palatio Eminentissimi Bononiensium Archiepiscopi commoratus, ad Ecclesiam perrexit, ibique singulari animi sui devotione adorato Eucharistiæ Sacramento, Ferrariam versus iter prosequuturus discessit.

Ferrrariam hora 22. perveniens ad Monasterium S. Dominici divertens, ante Ecclesiæ fores e curru descendit obviam habens Eminentissimum Cardinalem Franciscum Carafa Ferrariensis Provinciæ Præsidem, & Alexandrum Matthæi ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopum, Clerum, Magistratum, nobilioresque ejusdem Civitatis proceres, qui omnes plurima humanitate a Summo Pontifice excepti fuere.

Ad Monasterium inde progressus, Cubicula pro Ipso parata adiit, ibi moram in nocte persoluturus. Cum Eminentissimo Cardinale Legato singulariter collocutus, Archiepiscopum Ferrariensem admisit.

Ad pedis inde osculum admissis Magistratu, Clero, ac Civitatis Proceribus, in interiora cubicula se recepit.

Dominica quarta quadragesimæ die decima Martii hora undecima cum dimidio Sanctitas Sua in privato Sacello Missæ adstitit, & hora duodecima Ferrariam relinquens, a Cardinale Legato sociatus ad Pontem nuncupatum lacus obscuri ad ripam Padi cum suo comitatu processit. Ibi navigium conscendit, quamplures sui comitatus benignè in eodem admittens, reliquis aliis navigia alia ibidem ad hunc finem parata conscendentibus. Cum autem tunc temporis advenisset Comes Bianchi nobilis aulicus Serenissimi Sardiniæ Regis, ut ejusdem nomine fausta Sanctitati Suæ auspicaretur, eidem Sanctitas Sua, quam gratum hujusmodi humanissimum officium foret, declarans, injunxit, ut Majestati Suæ maximas gratias persolveret.

E 2 Hora

Hora 14. Naves a Padi ripa solutæ, iter versus Claudiensem Civitatem suscepere.

Spectaculum vero mirabile inspicientium oculis continuo offerabatur, vastissimas illius perampli fluminis ripas undique Populo oppletas inspicere Pontificiam Benedictionem implorante, quam Sanctitas Sua iisdem benignè elargiebatur.

Per Padum flumen progrediens Pontifex prope Corbolam obvium habuit Arnaldum Speroni Adriensem Episcopum, qui Summo Pontifici religiosum suum exhibuit obsequium singularibus amoris signis exceptus.

Progresso usque ad locum dictum le Cavanelle Joannes Benedictus Ciuran Episcopus Claudiensis, ac non multo post Nob. Vir. Bartholomeus Gradenigo, qui gubernio Claudiensis Civitatis præest, ut Pontifici Summo obsequium præstare possent advenere; qui singulari benevolentia excepti fuerunt. Parique modo admissus fuit Vincentius Ranuzzi Archiepiscopus Tyrensis Sedis Apostolicæ Nuncius apud Rempublicam Venetiarum, nunc delectus Apostolicus Nuncius apud Aulam Ulisiponensem, qui non multo post Pontificiam Navem assequutus fuit.

Hora circiter 24. Claudiensem Civitatem attingens, ad ripam ante Palatium Nob. Viri Bartholomei Grassi, ubi in nocte Summus Pontifex commoraturus erat, appellens ibidem è Navi in terram undique pannis rubris obductam descendens, obviam habuit quamplures Episcopos, præstantiores illius antiquæ Civitatis personas, plurimosque alios, qui illuc ex aliis Civitatibus advenerant.

Palatium conscendens nobiliori, maximoque sumptu ornatum, Equitem Petrum Aloysium Contarenum, & Ludovicum Maninium, ambos S. Marci præfulgenti Procuratoria dignitate insignitos, & a Serenissima Republica ad obsequia Sanctitati Suæ per integram ejusdem Reipublicæ ditionem præstanda usque ad Austriaci status confinia delectos, summa humanitate primos omnium admisit, iisque gratos animi sui sensus aperiens singulari benignitate excepit.

Admisso inde Bartholomeo Gradenigo Claudiensis urbis gubernio Præposito, singillatim etiam excepit Archiepiscopum

Ty-

Tyrensem, Apostolicum Nuncium, Nicolaum Giustiniani Episcopum Patavinum, Joannem Benedictum Giuran Episcopum Claudiensem, Joannem Nani Episcopum Brixiensem, Andream Benedictum Ganassoni Episcopum Feltrinum, Franciscum Condulmerium Episcopum Famaugustanum, Stephanum Dominicum Sceriman Episcopum Caprularum, Antonium Mariа Gardini Electum Ecclesiæ Cremensis, Joannem Badoerium Abbatem Asolæ Episcopum Cidoniensem, ac etiam ad pedis osculum admissis quamplurimis præcellentibus nobilitate proceribus, aliisque Ecclesiasticis personis, quæ illuc ad præstandum Summo Pontifici obsequium convenerant, in interiora cubicula se recepit.

Fer. II. Die 11. Martii hora 13. in privato Sacello ibidem existente, summa elegantia ornato, Sacrificio Missæ adstitit, inde navem conscendit una cum præfatis duobus S. Marci Procuratoribus, & reliquo Comitatu, prout externa die; Additis tamen duabus Navibus elegantia summa, ac nobilitate constructis, & ornatis, quæ a supra jam recensitis Nobilibus viris S. Marci Procuratoribus paratæ fuere, ut Summus Pontifex iisdem uti posset.

Hora 14. a littore solvens, per Medoacum flumen, progressus ad locum le Gamberare nuncupatum obvium habuit Fridericum M. Joannelli Venetiarum Patriarcam.

Ad locum inde Fusinam dictum, ubi in Lacunam patet ingressus, Sanctitas Sua in primam a Procuratoribus nobiliter paratam Navem pertransiens, ibique una cum Apostolico Nuncio, Marcucci Patriarcha Constantinopolitano, Contessinio Archiepiscopo Athenarum, ac S. Marci Procuratoribus jam supra enunciatis, iter per præfatam Lacunam fuit prosequutus insequente alia pari modo nobiliter ornata Navi cum quibusdam aliis ex Pontificio Comitatu, in cæteris inde navibus subsequentibus reliquis omnibus, qui in Sanctitatis Suæ famulatu erant.

Iter versus Mestram progrediens, appulit ad locum Malghera nuncupatum, ubi è Navi descendit, tum Mestram hora 24. cum integro suo Comitatu advenit, & ad nobile Palatium Procuratoris Erizzo è curru descendit a quamplurimis Episcopis, & ab innumera nobilium Venetorum Procerum multitudine exceptus.

In

In superiora Palatii Cubicula ascenso Pontifice, Marchionem Durazzo S. Cæsareæ Majestatis apud Rempublicam Venetam Oratorem, & inde Marchionem de Squillace Regis Catholici apud eandem Rempublicam pariter Oratorem ad peculiare colloquium admisit. Eodemque prorsus modo ac singillatim obsequia excepit Francisci Justiniani Episcopi Tarvisini, Pauli a Ponte Episcopi Torcellani, P. Quirini Abbatis S. Georgii Majoris Ordinis S. Benedicti, prætereaque una simul admisit Episcopos Patavinum, Brixiensem, Claudiensem, Feltriensem, Famaugustanum, Caprularum, & Electum Ecclesiæ Cremensis, qui omnes, licet in Claudiensi Civitate obsequium Summo Pontifici exhibuerint, attamen huc etiam convenerant, ut sinceram erga eundem ipsorum devotionem omni, quo possent, modo comprobarent.

Proceribus Venetis, nobilibusque mulieribus, qui magno numero illuc accesserant, pariter omni humanitate exceptis, tandem in interiora Cubicula se recepit.

Fer. III. Die 12. Martii in Sacello ejusdem Palatii Missa de more celebrata fuit, & hora 15. inter innumeram cujuscumque ordinis populi multitudinem iter Tarvisium versus arripuit, equestribus Militibus præcurrentibus, aliisque currum Sanctitatis suæ subsequentibus.

Ad Ecclesiæ Cathedralis Tarvisiensis fores, gradum sistens, a Paulo Francisco Justiniano Tarvisino Episcopo, Nob. Viro Marco Zen Civitatis Præside, Clero, quamplurimisque nobilibus exceptus, & Ecclesiam ingressus, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum publicæ adorationi expositum, veneratus fuit, inde iter prosequutus Sacile versus, ubi in Domo Ludovici Flangini S. Romanæ Rotæ Auditoris noctem transigere decreverat.

Hora 22. Sanctitas Sua illuc pervenit, ac in præfato Palatio a Marco Zagurri Episcopo Cenetensi, a nobili viro Nicolao Pizzamanno ejusdem loci Præside, ab Equite Andrea Renier Serenissimi Venetiarum Ducis filio, aliisque permultis nobilibus, exceptus fuit.

Fer. IV. Die 13. Martii hora circiter 15. Utinum versus, Reipublicæ Venetæ Civitatem florentissimam, contendit.

Hora

Hora 22. circiter Utinum attigit, & ad Palatium Comitis Antonini, inter confertissimum populum contendens, ibidem a Hieronymo Gradenigo Utinensi Archiepiscopo, Bonifacio a Ponte Episcopo Justinopolitano, Nob. viro Joanne Barbaro Utinensi Civitati Præposito, Clero, aliisque nobilibus Proceribus exceptus fuit.

Superiora Palatii Cubicula conscendit, ac Utinensem Archiepiscopum, Episcopum Justinopolitanum, & Civitatis Præsidem ad singularia colloquia excepit, plurimosque alios tam Cleri Utinensis, quam Civitatis procerum ad pedis osculum admisit.

Quoniam vero Serenissimæ Venetæ Reipublicæ Dominii confinia proxima erant, Sanctitas Sua, ut peculiarem suam benevolentiam, gratumque animum exhiberet erga sæpe jam laudatos Nob. Viros Equitem Contarenum, & Ludovicum Maninium S Marci Procuratores, qui eundem in itinere summo studio, ac cura comitati fuerant, Contarenum pretiosa precaria corona donavit, Maninium autem adhuc Equestri Ordine non insignitum, hujusmodi honore decoravit.

Fer. V. 14. Martii Utinum relinquens Goritiam pervenit, ibi in nocte commoraturus in mansione, quæ jussu, ac munificentia Cæsareæ Majestatis, tam ibi, quam aliis etiam in locis, in quibus in nocte Sum. Pontifex Austriacas ditiones percurrens, immorari debebat, opportune, ac summo studio paratæ jam fuerant.

Obvium ibi habuit Josephum Garampi Archiepiscopum Episcopum Montis Falisci Apostolicum apud Cæsarem Nuncium, Comitem de Cobentzl ab Imperatore delectum, ut Summum Pontificem in itinere comitaretur, Generalem Estherasi, Ecclesiæ Metropolitanæ Clerum, quampluresque alios Magnates.

Cohors militum, tam hic, quam etiam aliis in stationibus pro Sanctitate Sua designatis, agmine facto, ad sacræ ejusdem Personæ custodiam aderat. Sanctissimus Pater summa humanitate exceptis Apostolico Nuncio, Comite de Cobentzl, reliquisque omnibus, ad interiora cubicula se recepit.

Fer. VI. 15. Martii hora 12. ad Cathedralem Ecclesiam ac-

accessit, ut Missæ Sacrificio adesset, inde Adelsbergium se contulit, ibique a Francisco Philippo Inzaghi Episcopo Tergestino, quamplurimisque aliis obsequiosè exceptus fuit.

Sabbato 16. Martii ab Adelsbergio Laubacum divertit ubi in Palatio Ordinis Theutonici illi adstitere Vincentius de Scrottenbach Episcopus Lavanmundensis, & Carolus ab Herberstein Episcopus Laubacensis, multique alii proceres, qui a Summo Pontifice singulari benignitate excepti fuere.

Dominica 17. Martii Cillam contendit.

Fer. II. 18. Martii è Cilla Marpurghum accessit.

Fer. III. 19. Martii Græcium petiit, ubi a Josepho ab Arco Episcopo Seccoviensi, a Comite Pozthazky Liechtestein Civitatis Præside, ab illustrioribus ejusdem Civitatis proceribus, & a Prælato Monasterii S. Lamberti Ord. Cistercienss, in ejusdem Monasterii Hospitio exceptus fuit.

Feria IV. 20. Martii hora 13. Sanctitas Sua ad Ecclesiam B. Mariæ Virginis de Succursu nuncupatam, Ordinis Minorum Conventualium accessit, ibique ab Episcopo Seccoviensi, prædictique instituti alumnis, omni Ecclesiastico servato ritu exceptus, Missæ Sacrificio ad aram B. M. V. celebrato, adstitit; inde, ut communibus omnium desideriis morem gereret, Apostolicam Benedictionem elargitus, e Græcio Motenum in Styria perrexit.

Fer. V. 21. Martii Stupachum digressus fuit.

Fer. VI. 22. Martii è Stupacho Vindobonam feliciter pervenit.

Vindobonæ Summus Pontifex a die 22. Martii, usque ad 22. Mensis Aprilis diem in Imperiali Palatio commoratus fuit.

Summo Pontifice Vindobonæ consistente, Cæsareæ Majestatis mandato statutum fuerat, ut Nobiles Excubiæ, dum domi moraretur, in ejusdem anteriori aula adessent, eodem servato ordine, prout in anteriori Imperiali aula, idemque ordo servaretur, dum eum per Urbem progredi contingeret.

Cum igitur Fer. II. majoris Hebdomadæ Festo Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis dicata, ad Ecclesiam Ordinis Sancti Francisci Cappuccinorum, inibi Missæ Sacrificium celebraturus, pergere constituerit ex Imperiali Palatio illuc divertens, aliquibus equitibus præcedentibus, Papalis Crux a suo delato-

re

 230.

re equitante delata Pontificis currum anteibat ; Summus Pontifex in nobili Curru sejugo, Francisco Marcucci Patriarcha Constantinopolitano, & Josepho Maria Contessinio Archiepiscopo Athenarum ipsum inservientibus, Crucem sequebatur. Currum custodiebant duæ nobiles excubiæ Ungaricæ, duæque Gallicianæ patrio more indutæ; Duo alii Currus similiter sejugi Pontificem comitabantur, in quorum primo cum præsulibus Sanctitatis Suæ famulitio addictis locum occupabat Nobilis Aulicus Imperialis Aulæ, qui unaquaque die a Majestate Sua delectus fuerat, ut in intimo Cubiculo apud Pontificem adesset, eodem fermè pacto, ac ordine, ut in Imperatoris aula servari solet. In tertio tandem curru, reliqui Pontificis familiares veniebant.

Hac narrata methodo Summus Pontifex semper per Urbem prodiit, nisi cum una Cæsar ipse prodiret. Præterea a superius descripto ordine aliis vicibus in hoc tantummodo recedebatur quod Pontifex loco Patriarchæ Constantinopolitani, & Archiepiscopi Athenarum, duos ex Episcopis, qui ex Bohemiæ, & Ungariæ Regnis, Moravia, aliisque Austriacis ditionibus Viennam advenerant, Episcopalis Consecrationis prioritatis ordine servato, secum in curru deducebat.

Fer. V. in Cœna Domini die 28. Martii, Sacro in Imperiali Sacello S. Josephi celebrato, sacraque Eucharistia refectis Cæsarea Josephi II. Majestate, & Regio ejusdem Fratre Archiduce Maximiliano Magno Ordinis Theutonici Magistro; Missæ solemni a Reverendissimo Josepho Garampi Apostolico apud Cæsarem Nuncio in templo Aulico fratrum excalceatorum Ordinis S. Augustini celebratæ adstitit e Choro. Inde ad Ecclesiam descendit & sacris vestibus exornatus, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ad Sacellum, in quo pro subsequentis diei sacra functione custodiendum erat, cum solemni supplicatione detulit, ibique de more reposuit; Assistentibus Sanctitati Suæ EE. Cardinalibus Batthyani, & Herzan, ac insuper etiam adsociante Eminentissimo Migazzi, Cardinalitiis Cappis indutis.

In aula inde Imperialis Palatii pedes duodecim pauperibus senibus juxta Ecclesiæ ritum lavit, Cæsarea Majestate adstante, iisdemque in altera magna aula cibos ad Mensam præbuit.

Fer. VI. in Parasceve 29. Martii hora tertia post meridiem, universis aulæ Imperialis proceribus Sanctitatem Suam

præcedentibus, Regio Principe Maximiliano Archiduce Austriæ comitante, una cum Eminentissimis Christophoro de Migazzi Archiepiscopo Viennensi, ac Josepho a Batthyani Archiepiscopo Strigoniensi Ungariæ Primate, subsequentibus inde aliis Episcopis, qui Vindobonam advenerant, a nobilibus Excubiis Alemannica, Ungarica, ac Galliciana stipatus, ad venerandam, juxta Germaniæ morem, sacram Eucharistiam, in sepulturæ Domini Nostri Jesu Christi mysterium, ac memoriam fidelium devotioni, & pietati expositam accessit, ac quinque in Ecclesiis pium hunc pietatis, ac Religionis actum summa innumeri inspectantis populi veneratione fuit exequutus.

Dominica 31. Martii Solemnitate Paschali Resurrectionis Domini Nostri Jesu Christi recurrente hora 14. italica prænobili Sejugo Curru deductus, ibidemque ab Emis Cardinalibus Migazzi, & Batthyani comitatus, nobilibus excubiis currum insequentibus, ad Metropolitanum S. Stephani Vindobonense templum Sanctitas Sua accessit, ubi Sacram Liturgiam solemni ritu, consuetis Cæremoniis servatis, perfecit. Cardinalibus Josepho Batthyani, & Francisco Herzan Diaconorum assistentium, ac Cardinali Christophoro de Migazzi Episcopi pariter assistentis, munus explentibus; præsentibus etiam pluribus Episcopis, ac multis Monasteriorum Prælatis Pluviali, ac Mitra decoratis. Ut autem in hac sacra solemni functione nihil omnino deesset ad splendorem, ac reverentiam inspicientium animis conciliandam, Cæsareæ Majestati maxime cordi fuit, curavitque insuper, & duos prænobiles viros delegit, Schwarzenbergium, ac Averspergium, ambo Sacri Romani Imperii Principes, ut ministerium pro manuum lotione Summi Pontificis in sacra functione exequerentur.

Splendidior certe, ac æterna memoria digna sacra hæc solemnis actio extitisset, si Sacra Cæsarea Majestas, prout vehementer optabat, præsens in parato Solio adfuisset, quod summo ejusdem animi dolore corporis infirmitate detentus exequi non valuit.

Expleto Solemni Sacro ad Palatium tabularii Bellici processit, ibsque Pluviali, ac Pontificia thiara ornatus, ad podium supra Ecclesiam novem Angelorum choris dicatam, existens, nobiliori forma, aulæisque auro circumfusis, ac splen-

den-

dentibus, undique ornatum, accessit, ibique confertissimo, ac pænè innumero populo Pontificalem Benedictionem, consuetis fusis precibus, cum Plenaria Indulgentia fuit elargitus, obstrepentibus interim tormentis bellicis Vindobonensis arcis, ac festivo sonitu personantibus Ecclesiarum ejusdem Urbis Campanis.

Fer. VI. 19. Aprilis Consistorium publicum in magna Aula Palatii Imperialis habuit, in quo Pileum Cardinalitium tradidit EE. Cardinalibus Leopoldo de Firmian, ac Josepho a Batthiani, Ecclesia S. Petri in Monte Aureo, eorum primo, ac S. Bartholomæi in Insula, secundo ex ipsis in titulum adsignata.

Fer. II. 22. Aprilis Vindobonam relinquens, Medelcium se contulit, quo Cardinalis Migazzius venerat, ut eum exciperet.

Fer. III. 23. Aprilis Medelcio discedens, postquam Missæ a Cardinali celebratæ astitisset, Ensiam venit, & ad S. Floriani Monasterium digressus fuit, ibique exceptus a Cardinali de Firmian; quo adhuc præcurrente Lentium venit Principem superioris Austriæ Urbem; ubi e Podio magnifice instructo Benedictionem elargitus est immenso Populo in subjecta magna Platea congregato Militum agmine circumfusa.

Fer. IV. 24. Aprilis Aurinianum attigit.

Fer. V. 25. Aprilis Auriniano relicto AltOettinghium accessit, ubi a Hieronymo Colloredo Archiepiscopo Salisburgensis, a Principe de Bienkerfeld Serenissimi Electoris Palatini Nepote, plurimisque aliis nobilibus proceribus, qui illuc ejusdem Serenissimi Electoris jussu, ut Summo Pontifici obsequium præstarent, advenerant, exceptus fuit.

Fer. VI. 26. Aprilis Monachium pervenit.

Monachii a die 27. Aprilis, usque ad integram diem primam Mensis Maii commoratus fuit.

Dominica 28. Aprilis Missæ Sacrificium confecit in Ecclesia Clericorum Regularium Theatinorum ejusdem Civitatis, præsentibus Serenissimis Electoribus Trevirensi, ac Palatino. Circa duodecimam vero diei horam more germanico in prænobili curru ab octo equis tracto una cum laudatis Serenissimis Electoribus Trevirensi, ac Palatino, præcedente Equitum cohorte, nobilibus aulicis splendidissimis indutis vestibus ante prædictum currum gradientibus, ejusdem Electoralis aulæ Administris prope currum existentibus, Ephebis, ac Helveticæ

F 2 cu-

custodiæ militibus currum undique stipantibus, agmen claudente alia equitum cohorte, ad amplum Civitatis Monacensis forum accessit, ubi peramplum podium ibidem constructum summaque magnificentia exornatum conscendens, benedictionem Apostolicam confertissimo populo ibi consistenti, fuit elargitus.

Fer. II. die 29. Aprilis Sacrificium Missæ Deo obtulit in primaria ejusdem Civitatis Ecclesia Collegiata S. Mariæ Virgini dicata, adstantibus pariter præfatis Serenissimis Electoribus.

Fer. III. die 1. Maii Sacram Liturgiam Sanctitas Sua explevit in interiori Electoralis Palatii Sacello, mole quidem non amplo, mirabili tamen magnificentia extructo, singularibus, pretiosisque ornamentis undique præfulgenti.

Fer. V. 2. Maii Monachio discessit, Augustamque Vindelicorum digressus obviam prodeunte Serenissimo Electore Trevirensi Episcopo Augustano, & ab universo ejusdem Civitatis utroque Clero exceptus, ac ad Cathedralem Ecclesiam longo itinere deductus, expletis ibidem sacris ritibus a Romano Pontificali præscriptis, ad Episcopale Palatium accessit, ubi per integram diem quintam ejusdem Mensis constitit. *

Fer. VI. 3. Maii incruentum Missæ Sacrificium in Cathedrali Ecclesia Augustana perfecit Serenissimo Electore Trevirensi assistente.

Sabbato die 4. Maii ad Ecclesiam insignis Monasterii Sancti Udalrici una cum Serenissimo præfato Electore accedens, ibi immaculatam hostiam Deo obtulit.

Dominica die 5. Maii, confecto Missæ Sacrificio in Palatii Episcopalis Sacello, Summus Pontifex ad Cathedralem Ecclesiam progressus, ibidem solemni Missæ a Serenissimo Electore, Augustano Episcopo, Pontificali ritu celebrate, Pluviali, ac Mitra ornatus in Solio consistens adstitit, assistente Maximilliano Christophoro de Rodt Episcopo Constantiensi, universoque ejusdem Cathedralis Ecclesiæ Augustanæ Clero; Elargita inde innumero populo in platea ante Episcopale Palatium consistenti, consueto sacro ritu, præcibusque effusis, Pontificali benedictione, cum Plenaria Indulgentia.

Fer. II.

* Quæ Augustæ gesta sunt, fusius continentur in descriptione Germanica, impressa Augustæ Vindelicorum Typis Johann. Michaelis Spaeth, & Italice traducta a Canonico Simone Dafer Augustano.

Fer. II. die 6. Maii Augusta Vindelicorum discedens ab equitum Cohorte tam Serenissimi Episcopi quam Civitatis deductus; Abudiacum concessit.

Fer. III. die 7. Maii Abudiaco Oenipontem processit, hospitatus ibi in Imperiali Palatio.

Fer. IV. die 8. Maii ab Oeniponte Brixinium petiit à Josepho a Spaur Episcopo exceptus.

Fer. V. die 9. Maii Ascensioni D. N. J. Christi Sacra Missæ Sacrificio confecto in Cathedrali Ecclesia Brixiniensi adstante Episcopo & Clero, Brixinio Bocenum se conferens, Tridenti aliquantisper commoratus, apud Episcopum, mox Cathedralem Ecclesiam, ac aliam S. Mariæ ob Concilium Generale Tridentinum ibi habitum, percelebrem, invisit.

Fer. VI. die 10. Maii Roboretum digressus fuit.

Sabbato die 11. Maii Veronam accessit, ubi inter quamplures alios obviam habuit Nob. Virum Abundium Rezzonicò Almæ Urbis Senatorem san. mem. Clementis PP. XIII. ex Germano fratre Nepotem, qui summis benevolentiæ signis a Sanctitate Sua exceptus, eundem inde in itinere usque Forocornelium prosequutus fuit.

Dominica die 12. Maii Veronæ moram gessit, ac in Cathedrali Ecclesia Sacrum confecit; ibique supra Sepulcram cl. mem. Card. Petri Pamphilii, qui in dicta Civitate 4. Decembris die anni 1780. obierat, preces fudit.

Fer. II. die 13. Maii Verona Patavium divertit, ac ad percelebre Monasterium S. Justinæ Ord. S. Benedicti progrediens, ibi constitit, a Nobili Viro Equite Aloysio Mocenigo prædefuncti Serenissimi Venetiarum Ducis filio, Civitatis Patavinæ Præside exceptus, qui curam omnem adhibuerat, nilque intentatum reliquerat, ut Summi Pontificis adventus omnibus significationis, ac publicæ lætitiæ signis ab universis Civitatis Ordinibus, celebraretur.

Fer. III. die 14. Maii Patavii moram gessit, ac in Templo S. Antonio Patavino Sacro, Missam celebravit.

Fer. IV. die 15. Maii Patavio relicto, Venetias appulit a Serenissimo Venetiarum Duce, ac Venetis proceribus solemni pompa obviam prodeuntibus ad S. Georgum in Aliga.

Venetiis commoratus fuit a die 16. Maii, usque ad diem

19. So-

19. Solemnissimo Pentecostes festo Sacram, in qua Sacrificio Missæ in Ecclesia SS. Joannis, & Pauli Ordinis S. Dominici confecto, inde una cum viginti quatuor Episcopis, ac duobus S. R. E. Cardinalibus Cornelio, ac Boncompagno Sanctitati Suæ assistentiam præbentibus, in eadem Ecclesia in parato Solio consistens, Pluviali, ac Mitra ornatus, solemni Missæ a Friderico Joannelli Venetiarum Patriarcha, pontificaliter celebratæ, adstitit; Assistentibus etiam solemni pompa Serenissimo Venetiarum Duce Paulo Reinerio, pluribusque Reipublicæ proceribus. Expleta Missa, extra Ecclesiam, universis, qui Missæ adstiterant, comitantibus, procedens, contignationem summo studio, ac mirabili artificio in Ecclesiæ prædictæ foro extructam, singulari, ac exquisitiori modo ornatam, conscendit, ibique Apostolicam benedictionem Pontificali servato ritu, immenso populo ibi existenti, cum Plenariæ indulgentiæ concessione, fuit elargitus.

Eadem Dominica die 19. Maii hora 20. Venetiis abiens, Patavium iterum repetiit.

Fer. II. die 20. Maii Patavio Ferrariam digressus fuit, ibique obviam habuit cum Eminentissimo Cardinali Carafa Provinciæ præside, Eminentissimum Cardinalem Carolum Victorium Amedeum a Lanceis, qui Taurino Ferrariam advenerat, ut Summo Pontifici obsequium præstaret.

Fer. III. die 21. Maii Ferrariæ moram gessit, ac Missæ Sacrificium in Ecclesia S. Dominici celebravit.

Fer. IV. die 22. Maii in Sacrario Ecclesiæ Metropolitanæ Ferrariensis Consistorium secretum habuit præsentibus Eminentissimis Cardinalibus a Lanceis, Caraffa, & Boncompagno, in quo Alexandrum Matthæi Archiepiscopum Ferrariensem Cardinalem declaravit, creatum jam, & in pectore reservatum die 12. Julii anni 1779.; Inde Missæ adstitit, & in Sacrarium iterum reversus, Cardinalitio birreto novum Cardinalem decoravit.

Ferraria, his absolutis, discedens Bononiam petiit, ubi Cardinalium a Lanceis, Carafæ, Durini è Mediolano huc advenientis, Giovannetti, & Boncompagni obsequia excepit, ibique per duos integros dies commoratus fuit.

Fer. V. die 23. Maii Sacrum celebravit in Ecclesia Metropolitana Bononiensi.

Fer. VI. die 24. Maii ad templum accedens, in quo insignis B. M. V. imago a S. Luca, ut traditur, depicta, maxima populi illuc continuo confluentis veneratione adservatur, ac colitur, ibi Sacrum peregit.

Sabbato die 25. Maii Bononiam relinquens Forocornelium perrexit.

Dominica die 26. Maii incruentum Missæ Sacrificium in Cathedrali Ecclesia Forocorneliensi perfecit, & aureum Calicem obtulit S. Petro Chrysologo.

Fer. II. die 27. Maii in Aula majori Episcopalis Palatii Sanctitas Sua Consistorium publicum habuit, præsentibus Eminentissimis Cardinalibus a Lanceis, Caraffa, Bandi, Valenti Gonzaga, Giovannetto, & Boncompagno, Pileoque Cardinalitio præfatum Eminentissimum Alexandrum Matthæi, de more ornavit, Ecclesiamque S. Balbinæ in Titulum ipsi assignavit.

Fer. III. die 28. Maii Ecclesiam Cathedralem Forocorneliensem maximo sumptu a fundamentis nobiliter extructam cura Eminentissimi Jo. Caroli Bandi Forocorneliensis Episcopi, & Sanctitatis Suæ Avunculi, solemni ritu in honorem Sancti Cassiani Episcopi, & Martiris, Deo dicavit, coadjuvantibus Eminentissimis Giovannetti Archiepiscopo Bononiensi, & Matthæi Archiepiscopo Ferrariensi, ac expleta Sacra solemni actione, disertissimam habuit ad populum Homiliam.

Fer. IV. die 20. Maii Forocornelio discedens, Cæsenam processit, ubi per quatuor dies moram gessit.

Fer. V. die 30. Maii recurrente solemnitate Sanctissimi Corporis Christi, solemnem supplicationem cum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento peregit a Porticu publici Palatii, ubi magnificum extructum erat Altare ad Cathedralem Ecclesiam, præeuntibus Confraternitatibus, & universo utroque ejusdem urbis Clero, & duodecim Episcopis, quatuorque Abbatibus Regularibus Pluviali, ac Mitra ornatis supplicationem comitantibus.

Sabbato die 1. Junii Missæ Sacrificium confecit in Ecclesia S. Mariæ de Monte Ordinis Cassinensis, ibique contulit Sacramentum Confirmationis Angelo Bandi, & Elisabethæ ejus Sorori, Sanctitatis Suæ ex germana Sorore Pronepotibus.

Dominica die 2. Junii Ecclesiam Ord. Servor. B.M.V. in ampliorem formam auctam, nobiliusque ornatam, solemni pom-

pa

pa, ac consueto more dedicavit, coudjuvantibus Episcopis, Francisco Maria Lucatelli Spoletano, & Josepho Maria Terzi Feretrano, ac peracta Consecratione Homiliam habuit ad populum.

Fer. II. die 3. Junii humillimis omnium Ordinum ejusdem Civitatis precibus benigne annuens, ad Cathedralem Ecclesiam accessit, ibique sacris Pontificalibus ornamentis indutus, solemni ritu, ac pompa consuetis precibus aureas Coronas benedixit, iisdemque Summus Pontifex, pervetustam, ac miraculis insignem imaginem D.Nostri Jesu Christi, ac Bmæ ejusdem Matris semper Virginis Mariæ, suis ipsemet manibus ornavit.

Eadem die hora 20. Cæsena relicta, Ariminum venit.

Fer. III. die 4. Junii Senogalliam petiit.

Fer. IV. die 5. Junii Senogalliæ commoratus fuit.

Fer. V. die 6. Junii Senogallia Anconam accessit.

Fer. VI. die 7. Junii Anconæ constitit, ac in Ecclesia Cathedrali Sacrificium Missæ Deo obtulit.

Sabbato die 8. Junii Lauretum perrexit.

Dominica die 9. Junii peracto in Sacra Lauretana æde Missæ Sacrificio, Tolentinum advenit.

Fer II. die 10. Junii Tolentino, Fulginium attigit.

Fer. III. die 11. Junii Narniam pervenit.

Fer. IV. die 12. Junii Narnia, Civitatem Castellanam divertit.

Fer. V. die 13. Junii è Civitate Castellana Romam fœliciter adveniens exceptus ad Pontem Milvium ab Eminentissimo Card. Jo. Francisco Albano Sacri Collegii Decano, & ab Eminentissimo Card. Leonardo Antonelli primo a Sanctitate Sua in Collegium adlecto unacum iis ad Vaticanam processit Basilicam, ubi obviam habuit Celsissimum, & Eminentissimum Dominum Cardinalem Henricum Ducem Eboracensem Archipresbyterum, & Capitulum, ibique ad Altare SS. Sacramenti, & ad Confessionem S. Petri Apostoli fusis precibus, ad Palatium Vaticanum regressus fuit, occurrentibus in Aula Ducali Emis DD. Card. Carolo Rezzonico S. R. E. Camerario, Columna Urbis Vicario, Boschi Majore Pœnitentiario, Gerdilio, & Matthæjo, iisque dimissis ad domestica Cubicula accessit, excipientibus Sanctitatem Suam in Aula Secretiori Emis Card. Pallavicino a Secretis Status, De Comitibus a Secretis Brevium, Nigrono Pro-Datario, & Jo. Baptista Rezzonico a Supplicibus Libellis.